

ΤΟ ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΙΟΝ,

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Εκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

ΠΡΟΣΩΠΑ.

Ἡ ΒΑΡΩΝΙΣ ΟΡΦΗΣΙΑ (ἑτῶν πενήκοντα), ΕΛΕΝΗ (ἑτῶν εἰκοσάδο),
Ὁ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΚΕΡΑΙΚ (ἑτῶν ἑξήκοντα), ΠΑΥΛΟΣ (ἑτῶν τριάκοντα ἑτάσρων).

(Ἡ σκηνὴ εἰς τὰ θερμὰ λουτρά τῆς Νερμαρθίας).

***

(Κήπος ἐν κοιλάδι διὰ τῶν δένδρων αὐτῶν ὁ ποταμὸς εἰς λίμνην. Δεξιὰ δάσος. Ἐσπέρα θερινή.— Ἡ Βαρώνις διέρχεται ἐν τάξει λειμῶνα διὰ τὰ φθάση εἰς δονδροστοιχίαν).

Ἡ ΒΑΡΩΝΙΣ. Λαμπρά τρώντι ἰδίᾳ μὲ κατέβη νὰ ἔλθω ἀπὸ ἐδῶ! . . . αὐτὸ εἶναι βάλτος! . . . Τὰ ὑποδήματά μου ἀνέλωσαν . . . τὰ τοιαῦτα δὲν συμβαίνουσιν εἰμὴ εἰς ἐμέ! . . . (αἰσθῆς ἀπαρτῆ ἀρνίον τὸ ὁποῖον τὴν ἐμποδίζει νὰ περάσῃ) Ἴδού καὶ ἄλλο κακόν! (τινάσσει τὸ μαρτύριον τῆς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀρνίου) ψτ! ψτ! ἔξω! δὲν νοστιμίζομαι αὐτὰ τὰ ζῶα, τὰ ὅποια δὲν ἠξέσκει κατέβη νὰ εἶναι . . . (τὸ ἀρνίον στρέφεται τριγύρω τῆς βλεψώμερον) Ὁ Θεὸς ἀπὸ ἐδῶ ἀμέσως! . . .

Τὴν, σὺς παρακαλῶ, τί μ' ἐκολλήθη τὸ τέρας αὐτό! (ἐμπεριδύεται εἰς τὸ σχοινίον διὰ τοῦ ὁποῖου τὸ ἀρνίον εἶναι δεδεμένον εἰς ἐναί πᾶσαι λίαν.) Μὲ κρατεῖ! ὦ Θεέ μου! Παναγία μου! Καλέ μὲ κρατεῖ τρώντι! Ἐλάτε νὰ μὲ βοηθήσετε! Ἐλάτε! . . .

Ὁ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, σπεύδων.— Μὴ φοβήσθε τίποτε, κούρα μου.

Ἡ ΒΑΡΩΝΙΣ, ἔλω φρενῶν.— Διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, βοηθήσατέ με, κύριέ μου, τὸ ζῶον αὐτὸ εἶναι λυσσασμένον καὶ μὲ ἔφαγεν!

Ὁ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Ἄλλ' ἐξεναντίας, ὑμεῖς τὸ πίνετε! (τὴν βοηθεῖ νὰ ἀπαλλάξῃ τοὺς πόδας τῆς ἀπὸ τοῦ σχοινίου).

Ἡ ΒΑΡΩΝΙΣ.— Ἄ! Κύριέ μου, μ' ἐσώσατε! . . .

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, με τόνον. — Σας λέγω ότι έχω την άνοησίαν την όποιαν έχετε! δέν μ' έννοείτε;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Πά! Θέλετε ν' άποκτήσετε έγγονον.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Όχι έγγονον, άλλ' έγγόννη.— Δηλαδή, τό ίδιο τό έχω· άλλ' ήθελα προτιμήσει έγγόννη, είναι νοστιμώτερον πράγμα. . . Δέν είμπορείτε νά φαντασθήτε ποίας θυσίας νομίζω ότι ήθελα κάμει διά τό παιδί αυτό. . . Πρώτον, ήθελα άμέσως δώσει τό έν μου χέρι. . . Τί με μέλει άν γίνω κατά τόυτο χαλδός! . . . μήπως δέν θά είμπορώ νά τό χορεύω εις τά γόνατά μου; . . . Έπειτα, ήθελα τό έδώσει με τά πολυτιμότερα ύφάσματα, ήθελα τό περιχύσει με άδάμαντας. Διά νά κάμω όλα αυτά, πωλώ και τό άγροκήπιόν μου! Δέν με πιστεύετε; Έχω δύο πρόβατα τερατώδη, άνήκουστα, τά όποια κατάγονται από γένος σπάνιον και εις την άγγλίαν αύτήν. άλλ' εγώ τά έφερα εις μοναδική τελειότητα· όλος ό κόσμος τά θαυμάζει· είναι τάχα ζώα τά όποια άνατρέφω και περιθάλπω ως πρίγκιπας. . . Αί, λοιπόν, σας ύμνώνω εις ό,τι έχω έργόν, ότι έλεγα νά τό ζούζω εις τό άμαζάκι της έγγόννης μου! Είναι τρέλλα, καθώς βλέπετε· άλλά με φαίνεται, ό διάβολος νά μ' έπάρη, ότι ήθελα εγώ αυτό; άναλάβει νά την σύρω! — είχα και άλλα μυρία τοιαύτα όνειρα πρδ δέκα έτών· ό πόθος αυτός ήτο ή μήνη έλπίς, ή μήνη χαρά του γήρατός μου. . . Αλλά. . . άς τάφησωμεν αυτά. . . Βλέπω ότι εις τά αυτά νερά εύρισκόμεθα· ίδού βλη ή ιστορία.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Αί! ό υίός σας στρατηγέ;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Αί! τί, ό υίός μου; ό υίός μου όμοιάζει την κόρην σας.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Αί μμ' αυτός πάλιν διατί δέν θέλει νά ύπανδρευθί;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, παροξυνόμενος.— Διότι. . . διότι ό γάμος δέν είναι πλέον του συρμού, τό ήξεύρετε! διότι πάντες, από μικρού έως μεγάλου, ήρχισαν νά φιλοσοφώσι και νά λεπτολογώσι περί των άπλουστέρων πραγμάτων, περί των στοιχειωδεστέρων, των σαφεστέρων αντικειμένων· διότι, πρδ τριάκοντα έτών, άνεκάλυψαν, λόγω χάρις, ότι ή ένδοξοτέρα του ανθρώπου τύχη είναι τό νά ήναι νόθος, και ή έντιμότερα της γυναίκος, τό νά ήναι δέν ήξεύρω τί. . . Οι πατέρες μας, όστινες προετίμων τά νόμιμα τέκνα και τάς τιμίας γυναίκας, ήπατώντο και κατά τόυτο, ως εις όλα τά λοιπά· διότι φαίνεται, αγαθή μου φίλη, ότι πέντε χιλιάδας τώρα έτη ό κόσμος εστρέφετο άριστερά, άντί νά στρέφεται δεξιά. . . Και έπειτα φθάνει άπαξ νά παρεκτραπή της ευθείας. Κάμμιαν ήμέραν θ' άκούσωμεν, ότι ό θεός μας έπλασε διά νά περιπατώμεν επί της κεφαλής, νά ιδήτε! Πανόλης ύπεροψίας και άνοησίας διεδόθη εις την γην και έμύλωνεν όλα τά πνεύματα, κατά τό μάλλον και ήττον! Νομίζετε ότι ή κόρη σας διεφυγε τό μύλυμα; εκόλλησε και αύτή, καθός ό υίός μου. Και οι δύο, χωρίς νά τό καταλαμβάνουσιν, πλανώνται ύπδ της κοινής ταύτης σκοποδενιάσεως, από του επικρατούντος παραλογισμού, του μισούντος τον όρμον και τό καθήκον, του κατεξανιστημένου κατά

του όρθού λόγου, του λέγοντος την άλλόθιαν ψήλη και σκότος, τό φώς του ήλίου! . . .

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Ίσως ή κόρη μου παρεσύρθη από ήέμα χωρίς νά τό ήξεύρη. . . άλλ' έχει πρδ πάντων πολλήν εισθήματος λεπτότητα, και ύπερφυειαν βασιλικήν, και κουακερικήν έμπερθείαν ήρδέν την ιδιορρυθμίαν νά μην εύρίσκη κομφούς τά άπρεπείς εκείνους τρόπους, τους όποιους τά ήθη έμετεβίβασαν από των καφετείων εις της αθώων μας. . . ενί λόγω, έχει περί των άνδρών την άλλόθιαν δοξασίαν, ότι είναι όλοι βάρβαροι.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Βλέπετε ότι φιλοσοφεί και ό τή, διαμαρτυρέναι και αύτή κατ' ίδιον τινα τρόπον κατ' αυτής κοινωνίας. . . Μήπως αί μητέρες μας εύρω τους άνδρας βαροβάρους; Άρετέ με ήσυχον! Αύτά είδία φρονεί και ό υίός μου! Στοιχάζεσθε τάχα ή έχει λαμπράν περί του φύλου σας ύπόληψιν;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Καί μήπως κάμεις εξ ύμων κάμνει την τιμήν ταύτην; Άς ίδωμεν τώρα τί έγκλη άποδίδει εις τό φύλόν μας, ό κύριος αυτός; ότι ήναι στερεΐται άρετής, ή δέν είναι αληθής; Αλλά πρδ τή; καυμένης της μητρός του, τί άρα φρονεί; Αίπότην εξαίρει, ή όχι; Όλοι αύτοι σ' τω κάμνον, ήροδν μόνην την μητέρα των, και δέν έννοούν, ότι ουποτρέπως ή εξαίρεσις γίνεται κανών.— Είναι τιτι άξιοι σ' κτο.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Όθ' όμολογήσετε ίσως ύπάρχουν πού και πού γυναίκες, αΐτινες δέν φέρει καλώς;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Ένδεχόμενον. Και είμπορείτε προσδέσετε, ότι αυτές γνωρίζουν κυριώτερον όνεί σας, ή μάλλον, ότι είναι αί μόνα τάς όποιάς φέρίζουν. Προδέσατε άκόμη ότι από αυτό τό φέρ κατασκευάζονται και αί ήρωίδες των μυθικών και των δραμάτων, διά των όποιων φέρη ή κοινή γνώμη. Γυνή χρηστή δέν παραδίδει τάς στέρια της διαγοίας και την γυμνότητα της ψήτης εις την φιλολογικήν άνατομίαν, καθός δέν ύπδ εις τά εργαστήρια των τεχνιτών, διά νά χρησιμώ ως τύπος εις τον ζωγράφον ή τον γλύπτην. Πέλη των ποιητών, καθός λέγουν, δέν εργαζεται ή επί εξηρηωμένω καρδιών και δέν άποκαλύπτει ήμψυχάς νοσεράς. Έντευθεν γεννάται εις την φτασίαν του κοινού μυθώδης τις τύπος του γυναικού φύλου, όστις όμοιάζει τάς κικονίτσας των κηφών αυτών, άλλ' όχι και έμένα, σ'ς βεβαίω. Άκούσατε νόστιμον τόυτο· έγνωρίσα νέον άνωπάρηον ή ποιον εκαυγάτο ότι κατέστρεψε δύο ή τρεις ή τριάς ξενοδοχείων, άλλ' επαραπονεϊτο όμως άν γυναίκες εν γένει μυρίζουν λυγδα, και διά τούτο ήθελε νά ύπανδρευθί. Διηγηθήτε την ιστορίαν εις εις τον κύριον υίόν σας.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, γελάων. — Δέν θέλω λάβω, και δέν έφαρμύζεται κυρίως εις αυτόν· διότι αύτή ραδίζεται ότι ύπάρχουν άρκετά χρισταί γυναικες.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Αί! τότε είναι μοναδικός.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Αί! ό,τι την άναγαθήν ήποθέτετε ότι ήξεύρω απ' έξω όλας τάς άνοη-

των. . . είναι ή ίδια, ό τρόμος του νά συνδέση την ζωήν του και νά έμπιστευθί την τιμήν του εις γυναίκα άγνωστον, διότι, κατ' αυτόν, πάσα γυνή την όποιαν ύπανδρευόμεθα μάς είναι άγνωστος, διά την άδιάκοπον κομωδίαν την όποιαν περιπτώσιν εις τον κόσμον αί νέα κόραι. . . Όθεν και δέν θέλει συζευθί ποτέ, λέγει, ειμή γυναίκα την όποιαν ήθελεν άπαντήσει εις έκτακτόν τινα περίστασιν, εις θέσιν κρίσιμον, εξ εκείνων, αΐτινες δεικνύουσι γυμνόν τον χαρακτήρα, τον εκβάλλουσι από την τρίβον του κόσμου και διδύουσιν εις αυτόν άλοντα, την γησίαν αυτού μορφήν. . . γυναίκα, λόγω χάρις, με την όποιαν ήθελε λάβει την σπανίαν τύχην του νά νυκαγήσθ εις βράχον έρημον ή νά συνταξιδεύσθ μόνος εις όσια άβάτα. . .

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Τότε. . . άς ύπανδρευθί λοιπόν κάμμιαν άγρίαν γυναίκα!

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Αυτό τον είπα και εγώ.— Τί νά κάμω με τοιαύτην κεφαλήν, είπέτε με;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Με τοιαύτην κεφαλήν, θά δυσκολευθήτε νά γενήτε πάππος, τόυτο είναι θετικόν. Μολοντούτο έπιθυμώ νά τον ίδω. Πού γυρίζει κατά τό παρόν;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Υπήγε νά κυνηγήσθ εκεί πέν εις τό δάσος. Αί μμ' ή καλή Έλένη; δέν μάς είναι άραγε δυνατόν νά την προσκυνήσωμεν;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Η καλή Έλένη ζωγραφίζει εκεί κάθ' η, ύπδ μίαν ελάτην. Θα ύπάγομεν νά την εύρωμεν, άρα τελειώσω την έκστρατείαν, την όποιαν μελετώ νά κάμω.— Έλάτε όλίγον από έδώ.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Αλήθεια, πού με ύπάγετε από τους πλαισίους αυτούς δρόμους;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Τί νομίζετε άρα γε ότι είμπορεί νά ήναι ό πυργοφόρος αυτός οίκισκος, ό όποιος φαίνεται άντικρού μας;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Ηξεύρω κ' εγώ; Όμοιάζει ως άν παρεκκλήσιον. . . άρκετά άσχημον, είδος τεκέ.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Τεκές είσθε ύμεις, στρατηγέ! Δέν έντρέπεσθε; εκεί έτάφη ή όσια Μαρκέλλα.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Αί! χαίρομαι πολύ.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Μήπως δέν άκούσατε ποτέ νά όμιλήσασιν περί αυτής;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Ποτέ, εις την ζωήν μου. . . Όσια Μαρκέλλα! . . . (Σκέπτεται.) Ποτέ εις την ζωήν μου. Τί είδους όσίας εν' αύτή;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Είναι όσια θαυματουργός.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Αί! και είσθε βεβαία περί τούτου;— Ποίου είδους θαύματα κάμνει;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Η όσια Μαρκέλλα, στρατηγέ, ήτο βοσκοπούλα πρδ της επανάστασεως, ήτις, διά μόνης της δυνάμεως των χαρίτων και της άρετής αυτής, έγινε νόμιμος σύζυγος Νορμανδού ήγεμόνος. Έκτοτε οι άνθρωποι επικαλούνται την όσίαν αύτήν ήγεμονίδα όσάκις πρόκειται νά κατορθωθί γάμος όπαντων κάμμιαν μεγάλην δυσκολίαν, είτε εκ μέρους των γονέων, είτε εκ μέρους των νέων.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Καί τί κάμουν διά νά επιτύχουν;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Άλλοτε τό παρεκκλήσιον ήτον έν μέσφ του δάσους, επί των έρειπίων της καλύβης εις την όποιαν κατοίκησεν ή θαυματουργός αύτή βοσκοπούλα· οι άνθρωποι ήρχαντο εκεί ως εις προσκύνημα άπ' όλας τάς πέριξ χώρας· έφημέρευον δέ εις τό παρεκκλήσιον έρημίται, οι όποιοι είχαν όλοι άφαιτον λευκόν γένειον από πατέρος εις υίόν. . .

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Διάβολε! πώς! από πατρός εις υίόν! Μεγάλα θαύματα διηγούνται τά συναξάρικά σας!

Η ΒΑΡΩΝΙΣ, καταπεκ.ληγμένη.— Αί! Πανηγύρι μου! Τί είπα! Έλέησόν με την άμπερτωλήν. . . Δέν ήξεύρω πού έχω τον νοήν μου. . . ήθελα νά είπω, ότι δέν διαρκούντο έφημέριοι του παρεκκλήσιου αυτού ειμή γέροντες πολλά ήλικιωμένοι και σεβάσιμοι. . . διά νά μη δίδεται άφορμή εις κακολογίας, διότι ήρχαντο εκεί πολλά κοράσια κρυφίως έφεραν δέ και νήπια τά όποια ήρραβωνίζαντο από της ήλικίας ταύτης, και έπειτα, διά της χάριτος της όσίας, ήγαπώντο παραδόξως. Μετά την επανάστασιν, τά άγρια λαίψανα ανεκομίσθησαν εις την κοιλάδα ταύτην, και όλον τό προσκύνημα συνίσταται τώρα εις τό νά ανάψη τις μίαν λαμπάδα επί του τάφου της όσίας. Τό άρχαϊον όμως παρεκκλήσιον δέσσωσ μυστηριώδη τινά και υπερφυσικήν δύναμιν, και ποτέ νέος και νέα δέν άπαντώνται εις αυτό ακινδύνως· πρέπει άμέσως νά ύπανδρευθόν, ειδή μζ, άλλοίμονον!

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Ελπίζω, ότι δέν ήλιθετε εν Παρισίων διά τά παρεκκλήσια αυτά.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Σας ζητώ συγγνώμην. Η κόρη μου βεβαία ουδέ τό υποπτεύει καν. Την έφερα έδώ επί τη προσέσει της υγείας μου· άλλ' ή αλήθεια είναι, ότι έδιάβασα έσχάτως τον βίον της όσίας αυτής, και ότι ή τεθλιμμένη καρδιά μου συνέλαβεν άμέσως άκτινα έλπίδος. Και τώρα ίσα ύπάγω νά ανάψω, χωρίς νά μ' έννοήσθ κανείς, την λαμπάδα μου, εις την εύλογημένην αύτήν όσίαν. Έπειτα δέ, άξού γνωρίσω όλίγον τους έδώ ανθρώπους, έχω σκοπόν μίαν ήμέραν νά καταφέρω την κόρην μου νά εύρεθί εις τό παρεκκλήσιον με τον πρώτον νέον, όστις με άρέσει, και νά ίδω τί θ' άπογίνη!— Σας συμβουλεύω, εν παράφω, νά κάμετε και ύμεις τό αΐτό.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Σας είμαι εύγνώμων! Αλλά όμολογώ ότι δέν πιστεύω πολύ εις τά άγνωστά.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Καί τί θά χάσετε άν δοκιμάσετε;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Δέν λατρεύω τά είδωλα!

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Βλέπω εν τούτοις, ότι ενά τόσα όητορεύετε κατά της ανθρωπίνης ύπεροψίας, έχετε και ύμεις κρυψόσην αύτης όδον.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Διά τί τάχα; Διότι νομίζω ότι προσβάλλομεν την αξιοπρέπειαν του θεού φρονούντες, ότι έχει καιρόν και δεξίν νά επέμβη εις τάς μικράς οικουγενειακές ύπερβείας μας, και, τό χειρότερον, ότι είμπορούμεν ν' άγνοήσωμεν την επέμβασιν ταύτην άνάπτοντες μίαν λαμπάδα;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Αί! φιλοσοφείτε λοιπόν και ύμεις; Κάπτετε τά ζητήματα με την μεγάλην σπάλλον σας, — Τάχα! Τάχα! και νομίζετε ότι με πείθε-

κανέν άλλο έργον δέν εύχαριστεί την γυναίκα, ελεή ή περί των άνδρων μέριμα και ένσυχόλησις. Λανθάνουσι, σάς βεβαίως. Γνωρίζω, κύριέ μου, τον κόσμον, ζώ εις αυτόν, και σάς πιστοποιώ, ότι ο κόσμος μάς χορηγεί άπειρον πλήθος εύχαριστήσεων, εις τας οποίας ο έρωσ είναι ολοτελώς άλλότριος.

ΠΑΥΛΟΣ. — Θα με υπογράωσετε, κυρία μου, να με ειπήτε ποίας.

ΕΛΕΝΗ. — Έγώ, λόγου χάριν, εξοδεύω την ή μέραν μου εις τον στολισμόν μου δια την έσπέραν νομίζετε τάχα ότι δέν είναι χαρά και άγαλλίασις υπερβολική, δέν λέγω τό κάλλος, αλλά τό καλλωπίζεσθαι; . . . Σουφρόνετε τό μέτωπόν σας, κύριέ μου, και μαντεύω επί τον χειλέων σας την λέξιν την οποίαν από ευγένειαν δέν προφέρετε . . . την φοβερήν εκείνην λέξιν, ήτις συγκεκριλαιδί εις τον νοήν των άνδρων την καταφρόνησιν, την αγανάκτησιν, τον οίκτον προς τό φύλόν μας . . . κουρέλια, λέγοντες, νομίζου, ότι είπαν τά πάνθ' εναν κατ' ήμεών· οι καυμμένοι! Και ήξέρουσι τί είναι τά κουρέλια αυτά; Μόνον τί εξοδεύουν δι' αυτά, ήξέρουσι και τίποτε περισσώτερον. Τί όμως είναι πραγματικώς, έγώ θα τό ειπώ, κύριέ μου, προς ύμάς, όστις φαίνεσθε σπουδαίος και νουεργής άνθρωπος. Η δαντέλλα, ο κκ-τηφές, τό άτλάζι, τά υελίζοντα, τά τρίζοντα, έκείνα πράγματα, τά ελαφρά ως ο άνθρ, τά χαριτόβρυτα ως τά άνθη, τά ακτινοβόλα ως οι αστέρες ύφ' ουρανό, τά κατ' την φαντασίαν μας ψηλαφούμενα, μαλλασόμενα, θλιβόμενα, εμπορεύετε να λέγεται όσον θέλετε ότι είναι μάταια, ομολογήσατε όμως ότι είναι πράγματα θελατικώτατα.

ΠΑΥΛΟΣ. — Ότι ύπάρχει τέλειως και άγαλλιάσεως πηγή ποιαιήτη δέν τό εγνωρίζω, κυρία μου, αλλά την βλέπω τώρα αναβρύνουσαν με καταπληκτικών και άκαταγώνιστων τρόπων δια της περιγραφής σας. . . και από της παρούσης στιγμής πείθομαι, ότι ο προσωρισμός της γυναικός περιέχεται εις την κομψήν λέξιν, κουρέλια . . . ο δέ νοός και ή καρδιά ως μή ζήτούν τίποτε επέκεινα.

ΕΛΕΝΗ. — Ω! Ίδού φρονιμώτατος άνθρωπος! . . . και μακαρίζω την νέαν εκείνην την οποίαν θα λάβετε σύζυγον . . . εμπορώ να σας έρωτήσω την πατρίδα της;

ΠΑΥΛΟΣ. — Περί πατρίδος, δέν εμπορώ να σας ειπώ τίποτε, διότι ακόμη δέν εγνωρίσα ούτε τό υποκείμενον.

ΕΛΕΝΗ. — Πώς! λοιπόν δέν άπεφασίσατε ποίαν θα νυμφευθήτε;

ΠΑΥΛΟΣ. — Όχι ακόμη, κυρία μου, και τότο είναι τό μόνον πρόσκομμα της εύδαιμονίας μου.

ΕΛΕΝΗ. — Άλλ' άν έχη ούτως, με ήπατήσατε λοιπόν! (Στέκει).

ΠΑΥΛΟΣ. — Μην άνοσηχτήτε ποίας. Ποίαν θα εκλέξω είναι άδιάφορον εις ύμάς· άρκεί ότι έχω άπόφασιν και άπόφασιν άμετάθετον να λάβω σύζυγον, και ότι σάς τό έβεβαίωσα. Έψώσας την εισηγικήν αυτήν σημαίαν, νομίζω ότι παρητήθη από όλα τά δικαιώματα των άγωνιζομένων και δέν εμπορεύετε

αναμφισβήτως να επιθυμήσετε ένέχυρον ασφάλειαν δια τάς όλίγας στιγμάς, τας οποίας εκ περιπέσεως εύτυχούς πρός έμάς θα παράσχετε μαζί μου.

ΕΛΕΝΗ. — Έπαναλαμβάνουσα εθθύμως ή δρόμον της. — Πείθομαι, εάν τώ όντι λέγετε ή θα νυμφευθήτε σπουδαίον, και όχι ποιήσιον.

ΠΑΥΛΟΣ. — Τόσον σπουδαίος είναι ο σκοπός μου, και εις τόσόντον βαθμόν άπορροφώ όλας τάς δυνάμεις, ώστε μήτε να σας λαλήσω περί άλλου πράγματος, εμπορώ, έχων άπόφασιν να τον πραγματοποιήσω έντός όλίγου, τον φυλάξω την νύκτα, τον μελετώ την ήμέραν, και με τους πυρετώδεις αυτούς λογισμούς μου, ένω ή άδιαλείπτως και έμαυτόν και τους καλούς άνθρώπους όσοι συναπαντηθώσι μετ' έμού.

ΕΛΕΝΗ. — Αληθάτέ με λοιπόν περί τότου ή μόνον περί τότου, κύριε Παύλε· άντι διαταραχών θα με εύχαριστήσατε πολύ. Είς τό άντικείμενον αι το της οικίας ουδείς κρύπτεται κίνδυνος.

ΠΑΥΛΟΣ. — Πώς, κυρία μου, . . . άραγε ή έτολμούσα να επικαλεσθώ την βοήθειαν των γυναικων και της φρονήσεώς σας, προς όδηγίαν των όφθαλμών μου εις την άβυσσον όπου τρέχω . . .

ΕΛΕΝΗ. — Με θέλετε και σύμβουλον . . . ακόμη καλλίτερα. Εκλάβετε με ως θείαν ή μάτην σας, τότο θέλω και έγώ, δέν πειράζεται παντασι ή φιλοτιμία μου. Λοιπόν σάς άκούω.

ΠΑΥΛΟΣ. — Άρέσως, κυρία μου.

ΕΛΕΝΗ. — Άρχίτατε, λοιπόν.

ΠΑΥΛΟΣ. — Εύρίσκομαι εις παράδοξον άμηνίαν, κυρία μου, σκοπεύω να νυμφευθώ.

ΕΛΕΝΗ. — Τό είπατε και τό έκούσα.

ΠΑΥΛΟΣ. — Θέλω να νυμφευθώ, και τό ήλι έν μέρει διότι ή κλίσις μου είναι να κατανηθώ τον γάμον, πολύ όμως περισσώτερον διότι ή έπίμεια του πατρός μου είναι να με ιδή έγγαμον.

ΕΛΕΝΗ. — Τούτο άποδεικνύει ότι είσθε κη υίός.

ΠΑΥΛΟΣ. — Άφοϋ λοιπόν προσδιώρισα ή ή πέτορα έτη πρός μελέτην της ύπερτάτης και άπορροφείας μου, βλέπω ήδη, κυρία μου, ότι ήλι εις τον έσχιστον όρον του βίου, τό παρ' έμού έρημ και τό άποτέλεσμα όλης αυτής της μελέτης ήν ότι πρέπει να έπάρω την πρώτην γυναίκα ή οποια τύχη.

ΕΛΕΝΗ. — Με κάμνετε και άνατριχιάζω.

ΠΑΥΛΟΣ. — (Με σπασμένην) Θα συναθί με τέρας άσχημίας και ήλιούσθητος και πάλιν άκατηθώ . . . θα τό ιδήτε.

ΕΛΕΝΗ. — Δέν θα ιδώ τίποτε, όμως τό άρκεί διατί εκ προμελέτης να κάμνετε κακήν εκλογήν;

ΠΑΥΛΟΣ. — (Θυμωμένος). Την καλήν εκλογήν πώς να την κάμω, κυρία μου!

ΕΛΕΝΗ. Μην θυμώνετε, σάς παρακαλώ ήν πταίω, κύριέ μου, δι' όσα σας συμβαίνουσι άγνώστωι, ως έξετάσωμεν τό πράγμα έν ήσυχία. Μ έχετε πλήρη την έλευθερίαν σας, ήτι σάς περιμένει λάβετε άντι τέρατος, σύζυγον ώραιαν;

ΠΑΥΛΟΣ. — Κυρία μου, άκούσατέ με. Έπί της άπαλής μου εδότητος, όσκιαι εύριστήματι εις χορόν, έξέ- που, κατά ποσιήτην, χορεύτην μεταξύ των έγκαταλειμμένων έλευτων γυναικων, οι οποια φαίνονται ήζην καρφωμένοι εις τά καθίσματά των. . . όχι ότι ένοσημύθην εκ φύσεως την άποτρόπικον άσχημίαν ήζην. Άλλά φιλόφρον και θελός, έροσ ήμην θανασιμώς την άκαταδείαν ή και μόνην τή ψυχροτατην άδιαφορίαν των αλαζόνων καλλονων. Ζητών τας άτμήμας, ενίμιζα ότι θα με γνωρίσουν χάριν δια την εκλογήν και ότι θα τας υποχρεώσω εις εύγνωμοσύνην. Τούτον άπαράλλακτον αισθημα με άδει σήμερον εις ζήτησιν χωρικής τινας άδικημένης από την φύσιν με φαίνεται, ότι εν εκλείψει άλλης άρετης, θα εύρω τολλάχιστον καρδίαν εύγνωμονα.

ΕΛΕΝΗ. — Ητανάπασιν. Η χωρική περί ής ο λόγος, δια να εκτιμήση την αιτίαν της άπαρηγόρευσεως, πρέπει πρώτον να συνκισθάνεται ότι είναι άδικημένη από την φύσιν και γυναίκα με τοιαύτην συναισθησιν, δέν θα έφρίτε μήτε εις χορόν, μήτε εις πόλιν έγώ σας τό λέγω.

ΠΑΥΛΟΣ. — Θα ομολογήσατε τολλάχιστον, κυρία μου, ότι λαμβάνων σύζυγον στενημένην παντός θελήτητος, έξεσπρίζομαι τρόπον τινά ήθικώς, και προσφύλασσομαι από τας δημώδεις εκείνας μερίμνας, άνησυχίας, ύποψίας, δια να μην ειπώ και τας γελοίας καταστροφάς, όσαι φαρμακείουν την ύπαρξιν του πλείστου μέρους των έγγήμων άνδρων.

ΕΛΕΝΗ. — Έστω ως υποθέσωμεν, ότι τά πράγματα θα άποθούν ως τά θέλετε, και ότι θα έχετε τό τόσον κολακευτικόν εις εύαισθητον ψυχην πλεονέκτημα, τού να βλέπετε την σύζυγον σας βαδίζουσαν την εύθειαν όδόν, ήν δια προσήλωσιν εις ύμάς, όχι δια προσήλωσιν εις τό καθήκόν της, αλλά δια την αδυναμίαν τού να παρατραπή τή εύθείας όδου, και να ευρή άλλον τόσον γενναίωψυχον ως ύμάς . . . Νομίζετε ότι θα παράσουν έξ μένης χωρίς να αισθανθήτε έντροπήν, πλήξιν, μίσος, θανατηφόρον, συοικούντες μετά της φριατής και πιστής σύζυγου σας;

ΠΑΥΛΟΣ. — Αί! κυρία μου, τάχα δέν επιθυμώ ή έγώ να κάμω την εκλογήν μου οδηγούμενος από λόγους κομψότερους και ευφαιστέους; Άλλά διδάξατέ με προς θεού πώς να διαφρήξω τό φυσικόν εκείνο κάλυμμα της προσποιήσεως, τό όποιον ή εξίς καθίση ήν πυκνότερον επί του μετώπου των κορασιων. Κατηνύλωσα τά έτη της νεότητός μου τά ώριώτερα, άγωνιζόμενος εις κατακτήσιν της γής αυτής της επαγγελίας . . . και όμως, τό βλέπετε, τριγες τινές άργυρόχροι και γήρας πρώιμον, ιδού ο μόνος καρπός των άγωνων μου.

ΕΛΕΝΗ. — Ο καρπός είναι πικρός; αλλά, κύριέ μου, άφοϋ τόσον φοβήσατε τας νέας, διατί δέν λαμβάνετε προβεβηναίαν . . . αι προβεβηναίαι είναι πλέον ήμιλητικαί.

ΠΑΥΛΟΣ. — Έπερ τό δέον μάλιστα.

ΕΛΕΝΗ. — Μ' έρχεται μία φωτεινή ιδέα . . . να έπάρετε χήραν.

ΠΑΥΛΟΣ. — Τούτο δά όχι.

ΕΛΕΝΗ, γελάσασα. — Αί! Δέν ήξέρετε τί άποποιήσατε (σιγηται ή έλ αίθρης έρώπιον άδένδρον) μέρους προκάπτοτος επί της στρωφής του δρόμου. Τί βλέπω εκεί; . . . έρείπιον. . . έρείπιον έντός του δάσους; δύοιν ήλίον; τί κομψόν όέγμα! . . . τί είναι τό έρείπιον εκείνο;

ΠΑΥΛΟΣ. — Όμοιάζει με παλαιών καλύβην άνθρακός.

ΕΛΕΝΗ. — Καλύβη άνθρακός γοθδικής τέχνης, ως ειπάω εκ του χαρακίτος της οικιασμοής, είναι περιεργόν τι και σπάνιον. Πρέπει να τό παρατηρήσω εκ του πλησίον. (Η Έλένη προχωρεί περιεργουμένη μεταξύ των στρογγυμάτων, έλευσα τά βράκα και άναστροφήσασα τον κισσόν τον καλύπτοντα τών παλαιών τόγων. Σταυρός επί δύο βαθμίδων έντός της περιγραφής. Η Έλένη κράτει τον Παύλον). Κύριε Παύλε, έλάτε να με βοηθήσατε βλέπω γράμμασα επί της ύψους τοβούρου μήπως ήνω ινδικά.

Ο Παύλος (προσελάων). — Έγώ νομίζω ότι είναι όνομα . . . λατινικόν.

ΕΛΕΝΗ. — Πρώτον ήξέρετε λατινικά; άλλως είναι μάταιον να βασανίζεσθε.

(Ο Παύλος νομίζει ότι άνέγνωσε Sara. Η Έλένη όρθώσασα Sancta διακρίνει δε και δευτερον λέξιν Marcella. Sancta Marcella, δηλαδή έμείλιον εκκλησιαστικής όσίας Marcella).

ΕΛΕΝΗ. — Άρά γε θα με δώσετε την άδειαν, κύριε Παύλε, να σταθώ πάντε λεπτά εις ταύτην την όρειαν; . . . Επιθυμώ πολύ να ίχνογραφήσω τά έρείπια ταύτα.

ΠΑΥΛΟΣ. — Είμαι ολοτελώς εις τας προσταγάς σας, κυρία μου.

(Η Έλένη κάθηται επί των βαθμίδων του σταυρού, άντικρδ των έρειπιων και άρχίζει να ίχνογραφη . . . Ο Παύλος εις άπόστασιν τετακαθήμενος κενε ήρα φύλλα με τον πίδα του, σιωπών).

ΕΛΕΝΗ. — Κοιμήσθε, κύριε Παύλε;

ΠΑΥΛΟΣ. — Όχι, κυρία μου.

ΕΛΕΝΗ. — (Ελογάζουσα την φωνήν της) Όχι, κυρία μου. (Με την συνήθη φωνήν). — Έντισούτω τά λατινικά μου είναι καλήτερα από τά έδικά σας, άν και δέν τά έμαθα ειμή εις τά εκκλησιαστικά βιβλία . . . Σας προλέγω δι, ότι εις την τελετήν του γάμου σας θα προσευχθήτε λατινιστί . . . και λάβετε τά μέτρα σας . . . Επειδή ήλθασμεν εις τό προκείμενον, με συγχωρείτε να σας κάμω έρώτημα τι, άν και άδικαιον;

ΠΑΥΛΟΣ. — Σας τό παρακαλώ.

ΕΛΕΝΗ. — Να με ειπήτε ελικρινώς ποίου είδους άνθρωπος είσθε;

ΠΑΥΛΟΣ. — Με βάλλετε εις μεγάλην άπειρίαν . . . είμαι καθώς όλοι οι άνθρωποι.

ΕΛΕΝΗ. — Τόσον χειρότερα.

ΠΑΥΛΟΣ. — Όλίγον τρυφός, όχι όμως κακάς· τοιοούτον τό ήθικόν μου. Όσον δια τον νοών . . .

ΠΑ! . . . έχω πολύ μνημονικόν . . . εμαδάμετα εἰς ἐν ἀπὸ τὰ Γυμνάσια τῶν Παρισίων.

ΒΑΒΝΗ. — Ἐλάβετε ἀπολυτήριον;

ΠΑΥΛΟΣ. — Μάλιστα.

ΒΑΒΝΗ. — Λοιπὸν εἰμπορεῖτε νὰ κάμνετε ἀριστον συνοικισίον.

ΠΑΥΛΟΣ. — Ἐχετε πολλὴν καλωσύνην. (Ἐγγεῖται καὶ ἔρχεται νὰ ἰδῇ τὸ ἰχθυογράφημα). ὦ! κυρία μου, ἰχθυογραφεῖται λαμπρά. Ὁ Γοσθικός χαρακτηρὴ εἶναι ἐντελέστατα εἰκονισμένος . . . ὡς νὰ βλέπω τὸν Παρθενῶνα.

ΒΑΒΝΗ. — Ἀλήθεια; (Ὁ Παῦλος κλίνει τὴν κεφαλὴν, καὶ περιπατεῖ βραδέως μετὰ τῶν ἐρεμίων. Ἡ Ἐλένη μετὰ τινὰ διακοπὴν ἀναλαμβάνει τὸν λόγον). Κύριε Παῦλε, πῶς θὰ φέρισθε πρὸς τὴν συζυγίαν σας;

ΠΑΥΛΟΣ. — Ὡς τίμιος ἄνθρωπος, ἐνοεῖται.

ΒΑΒΝΗ. Ἦ εἶναι αὐτὸ τὸ τίμιος ἄνθρωπος; θὰ τὴν ἀγαπάτε;

ΠΑΥΛΟΣ. — Τοιοῦτος εἶναι ὁ σκοπὸς μου. δὲν λέγω ὅτι θὰ λάβω κωδῆρα καὶ θὰ καρφωθῶ ὑπὸ τὰ παράθυρά τις ὡς Ἴσπανός· ἀλλὰ θὰ τὴν περιποιῶμαι καὶ θὰ προσέχω εἰς αὐτὴν μόνον, καὶ μετὰ τὴν μου τὴν καρδίαν, τὴν ὄρμον ἢ τὴν ὑπὸ τῆς πείρας.

ΒΑΒΝΗ. — Ὀ! τοῦτο θὰ τὴν κολακεύσῃ, μὴν ἀμφιβάλλετε . . . Ἰδέτε παρακαλῶ τὸ μικρὸν τοῦτο τὸ ὅποιον ἐπρόσθεσα! δὲν εἶναι νόστιμον;

ΠΑΥΛΟΣ (βλέπων τὴν ἰχθυογραφίαν). Ὁ θαυμάσιον, κυρία μου. (Ἐπιστρέφει δὲ εἰς τὸν τόπον τοῦ καὶ φαίνεται βυθισμένος εἰς βιβλίον ἱστορίας. Ἡ Ἐλένη τὸν κινεῖ λαθραῖως καὶ ἰσχυρίζεται γέλοισιν).

ΠΑΥΛΟΣ. — Εἰμπορὸν νὰ μάθω τί πρέχει, κυρία μου;

ΒΑΒΝΗ. — (Ἐξ ακολουθοῦσα τὸ ἔργον της, καὶ χωρὶς νὰ ἴδῃ τὸν ὄφθαλμόν της). Γελῶ βλέπυσα τοὺς κόπους καὶ τοὺς ἀγῶνάς σας . . . Στοιχηματίζω ὅτι σκέπτεσθε πάλιν περὶ τοῦ συνοικισίου σας ἀλλὰ, καλέ μου, ἵτι σὲς ὠφελοῦν εἰ σκέψεις, αἰ μελέται, αἰ δυσπιστίαι, οἱ ὑπολογισμοὶ σας; θὰ σὲς εἰπῶ, μ' ἔδωκεν ὅτι ἀδίκως εἴσθε παρωργισμένος κατ' ἐμοῦ. . .

ΠΑΥΛΟΣ. — Ὁχι, κυρία μου, παντάπασιν.

ΒΑΒΝΗ. — Ναί, ναί, ἂν καὶ εἴσθε κακωμένος κατ' ἐμοῦ, ἂν καὶ χλευάζετε τὰ μικρά μου προτερήματα, καὶ τοῦτο ἐξ αἰτίας τῆς λατινικῆς ἐπιγραφῆς. . .

ΠΑΥΛΟΣ. — Ὁχι, κυρία μου, ὀρκίζομαι ὄχι.

ΒΑΒΝΗ. — Ὁρκίζομαι, ναί. Μ' ὅλα ταῦτα θέλω νὰ σὲς εἰπῶ ὅτι ὀλοσχερῶς χάνετε τὸν καιρὸν σας, ζητῶν τὸ ἀπόκρυφον τῆς μελλούσης τύχης σας, ἀπὸ πράγματα ὅπου δὲν εὐρίσκονται. Τὸ ἀγνωστον ἐκεῖνον τὸ ὅποιον σὲς τρομάζει, πρέπει νὰ τὸ πορευθῆτε ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν σας, ἀπὸ τὴν συνειδήσιν σας, ἀπὸ τὰ προτερήματα, ἢ τὰ ἐλαττώματά σας, καὶ οὕτως νὰ μαρτυρεῖτε τὴν συζυγίαν σας τύχην ἑδοκίμασα ἐγὼ πρὸ ὀλίγου νὰ τὸ κάμω, ἀλλ' αἰ περιγλαστικαὶ ἀποκρίσεις σας μὲ ἀπέτρεψαν.

ΠΑΥΛΟΣ. — Ἀλλὰ, κυρία μου, καὶ τὸν τίμιον τῶν ἀνθρώπων ἂν μὲ ὑποθέσετε, ἐάν συζητήσῃ ἐν ἀγνοίᾳ μὲ τὰ ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα, ὅθ' ὁμολογήσετε ὅτι αὐτὰ θὰ μὲ πνίξουν ταχύτερα ἢ ἐγὼ ἐκείνα.

ΒΑΒΝΗ. — Ἐλάτε δὲ ἴσποιος ἐν ἀγνοίᾳ φοιτῶνται τὰ ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα; Μὴ ὑπερφιάλως πρῶτον εἶναι σπάνια τὰ κοράσια ὅσα κινῶνται εἰς δάκρυα τὴν μητέρα των καὶ δέρονται τὴν θεράπιδά των, ἔπειτα δακτυλοδοκτοῦνται καὶ ὡς δημοσίαι σκάνδαλα. Κάνεις δὲν τὰ νυμφεύεται, παρὰ δὲ θέλει νὰ τὰ νυμφεύθῃ. Ἀφίνουσα λοιπὸν τὰς ἐπιθέσεις αὐτὰς, αἱ ὁποῖαι κτυποῦν εἰς ἐκάστου τὰ ὄμματα, καὶ εὐκόλως ἀποφεύγονται, σὲς λέγω, καὶ πιστεῖσατέ με, ὅτι ὀλίγη, ὀλίγιστα κοράσια ὑπάρχει τὰ ὅποια, ἔχοντα χρηστοὺς γονεῖς, ὅσον ἀβέβαια καὶ ἂν ἦναι οἱ χαρακτηρισμοὶ τοῦ χαρακτήρος των ἢ μὴ ἔχουσιν ἐντὸς τῆς ψυχῆς των πᾶν τὸ ἀπαιτούμενον πρὸς τιμὴν τοῦ ἀνδρός, καὶ εὐλογίαν τοῦ οἴκου.

ΠΑΥΛΟΣ. — Μὰ τὴν τιμὴν μου, κυρία μου, ἂν ἢ τὸ ἐπίστανα . . .

ΒΑΒΝΗ. — Ὀ! τὸ πιστεύετε, τὸ ἤξεύρετε, καθὼς ἐγὼ· διότι εἶναι προφανές· ἤξεύρετε ἀκόμη καὶ ὅτι τὰ καλά αὐτὰ σπέρματα δὲν ἀναπτύσσονται ἀπ' ἑαυτῶν, ὅτι ἡ ἀρίστη τῶν μητέρων δὲν εἰμάρη παρὰ νὰ προδιαθέσῃ τὴν ἀνατροφὴν τῆς συζύγου σας . . . καὶ τοῦτο τὸ ἔργον τρομάζει τὴν συνείδησίν σας, ἐνοεῖται τὴν ὀνυχίαν σας. Ὀ! κἀλλίστα καὶ καταλαμβάνω. Θέλετε, ζητεῖτε γυναῖκα ἀρετῆ καὶ περτέρως, πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἐλλείποντος πνεύματος σας· τὸσον χαριτωμένην παρὰ τῆς φύσεως, ἵτι αἰ πρὸς τὸ καλὸν διαθέσεις τῆς νὰ συντηρήσῃ ἄνευ στήριγματος, νὰ ἀναπτύξῃσιν ἄνευ καλλιέργειας· τὸσον στερεὰν εἰς τὰς ἀρχάς της, ὡς πὴν διατρέξῃ τὸ στάδιον τοῦ βίου μετὰ τὴν ἀπαράτητον ἀκρίθειαν τῆς πορείας τῶν οὐρανίων σωμάτων, φεδρύνουσα διὰ τῶν ακτίνων της καὶ προστατεύουσα διὰ τῆς σκιᾶς της τὴν ἀμέριμον βελούκιον σας. Ἀλλὰ, γυναῖκα τοιαύτην, κυρία μου, μήτε εἶδῶ, μήτε ἀλλοῦ, μήτε εἰς τὴν Κίαν, δὲν θὰ τὴν εὕρητε, οὐδὲν ὑπάρχει ἐπομένως μὴ τὴν ζητήτε . . . καὶ μετὰ τῆς κοπιώζετε.

ΠΑΥΛΟΣ. — Ἀ! κυρία μου, ἔσταθμίσατε ἠμερολήπτως τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἀληθές, ἀπολογουμένη τὸσον ἐλευθερίως ὑπὲρ τοῦ φύλου σας, καταδικάζουσα τὸσον αὐστηρῶς τὸ ἰδίον μου; Ὅτι ὑπάρχουν καὶ οἱ συζυγοὶ, καὶ πολλοὶ, τὸ ἤξεύρω, ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἀγαθοὶ! πλεονάζονται ἀρὰ γε κατὰ τὴν ἀξίαν των εἴσθε περὶ τοῦτου βεβαία; Ἡ πλέον εὐσυνειδήτου ἀμιότης ἀρκεῖ πάντοτε, ἢ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ διώξις ἀπὸ τῆς καρδίας τῆς γυναικὸς, τὸ πολυτέρον τὸ πανοῦργον, τὸ ἀπίστον, καὶ ὅλον τὸ ὀλέθριον ἐκείνον κληρονόμημα τῆς πρώτης συζύγου καὶ ἁμαρτωλοῦ.

ΒΑΒΝΗ. — Πρῶτον, τὰ ἐπιχειρήματά σας εἰς ποιετῶν πεπατημένα λόγια, ἢ βεβήλωσις τῶν θεῶν πραγμάτων. Τὸ φίλδόν μου θὰ ἦτον ἄγνόν καὶ κατὰ τὸν ὅσον τὸ ἰδικόν σας, ἂν σεις δὲν τὸ ἐβαλόνετε ἐκ τῶν διδαγμάτων σας, ἐάν δὲν ἐσπουδάσετε ἀδικίαν

πῶς νὰ διεγείρετε τὰ ἐλαττώματά μας πρὸς ὄφελος τῶν παθῶν καὶ τῶν ἡδονῶν σας. Φιωνάζετε ἀνάθεμα καὶ μνημονεύετε τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν, ἐν ᾧ βλέπετε στρεφόμενος ἐναντίον σας, τὰς ἐξ αἰτίας σας γεννηθείσας κακίας, ἐν ᾧ γίνεσθε ὁμῆρα τῆς ὁποίας σεις αἱ ἴδιοι ἀνήψετε πυρᾶς, ἐν ᾧ τὰ ἄθλια παγνίδια, ὅσα σεις κατασκευάζετε, σὲς πληγόνουσιν ἰδοὺ ἢ ἀλήθεια, καὶ ἀκούσατέ τὴν, ἀπ' οὗ τὴν ἐζητήσατε.

ΠΑΥΛΟΣ. — Ἀφίνο κατὰ μέρος τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν· θέλω δὲ νὰ ὑποστηρίξω ὅτι ὁ καλὸς σύζυγος καὶ ὁ κακός . . .

ΒΑΒΝΗ. (Ἰσταται ἐπὶ τῶν θυμίδων τοῦ σταυροῦ καὶ λέει μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὁρμήν). — Καλὸς σύζυγος! Ἦ ἐνοεῖτε μὲ τοῦτο; τὸν γάμον λοιπὸν τὸν ἐκλαμβάνετε ὡς ὑπόθεσιν ἀπλήως καὶ μόνον ἀνθρωπίνην, μὴ ἀπαιτοῦσθαι ἄλλο παρὰ τὰς ἐπιπολαίους ἰδιότητας, τὰς ἀποτελοῦσας τὸν τίμιον, ὡς λέγετε, ἄνδρα; Ἦ νομίζετε οὕτω ὅμως λαθάνετε, κυρία μου, μετὰ γὰρ λάθος, καὶ ἐκ τούτου ἀπορρέουν ὄλαι αἱ ἀπάται, καὶ ὄλαι οἱ παράλογισμοί σας. Συνάπτετε γάμον, ἀπαρτάλακτος ὡς τελούσιν οἱ ἱερεῖς βαρβάρων τινῶν θρησκευμάτων τελετὰς τὰς ὁποίας παντάπασιν δὲν ἐνοεῖσθαι συνέρχεσθε εἰς γάμον, διὰ τῆς τετραμμένης ὁδοῦ, κατὰ μίμναι καὶ κατὰ παράδοσιν τῶν ἄλλων, δεσμεύετε μιὰς γυναικὸς τὴν ὑπαρξίν ὡς ἐν ἀδιάφορον ἐπισηδῶν τῆς ἰδικῆς σας, καὶ ἰδοὺ ὁ γάμος! Ἀλλὰ, σὲς ἐρωτῶ! διὰ τίνος προφητικῆς δόξης, διὰ τίνος θαύματος θέλετε νὰ μάθωμεν τὰς ἀρετὰς τῆς νέης ἡμῶν καταστάσεως; Ἡ ἐλαφρότης τῶν ἰδεῶν σας, τὸ ἄστατον τῶν ἀρχῶν σας, ὁ ἄβυσθος πύρρωνισμός σας, ἔχουν τὸ χάρισμα τοῦ νὰ ἐμπνεύσουν εἰς ἡμᾶς τὸ σέβας, τὴν σοβαρότητα, τὴν ἀγιότητα τῆς συζύγου; Τὰ αἰσθητά ταῦτα, τὰ τὸσον ὑπέρευε τῆς κοσμικῆς τιμιότητος, ὅσον ὁ γάμος εἶναι ὑπέρευε τῶν χυδαίων ἐρωτευμάτων, ἐάν δὲν ὑπάρχουν ἐντὸς τῆς καρδίας σας . . . (καὶ δὲν ὑπάρχουν)· Ἦ νομίζετε ὅτι ἡ καρδία τῆς συζύγου σας θὰ τὰ συλλάβῃ ἀπ' ἐαυτῆς; . . . Οὐδέποτε, οὐδέποτε, ἤξευρέτε το . . . Ὅθ' σὲς δώσω, κυρία μου, ἐν πάσει εἰλικρινεῖ τὴν συμβουλὴν τὴν ὁποῖαν μ' ἐζητήσατε . . . τοῦτο θὰ σὲς δυσχερεστήσῃ ἰσως . . . καὶ ὅμως βλέπετε ὅτι σὲς μετ' ἐπιθυμίας, ὄχι ὡς ξένον, ἀλλὰ ὡς φίλον . . . δὲν ἤξεύρω διατί . . . ἴτως ἔχω ἄδικον . . . ἀλλ' ἔστι! μὴ συνάψετε γάμον ἰδοὺ ἢ συμβουλὴν μου. Ὅτι εἴσθε πολλὰ εὐθὺς ἄνθρωπος καὶ ἀγαθός· μάλιστα . . . τὸ πιστεύω ἀνεπαρκῆς, καὶ κατὰ τὴν ἰδέαν σας, θὰ ἦσθε καὶ καλὸς σύζυγος . . . ὄχι ὅμως κατὰ τὸ φρόνημά μου, ὄχι καὶ κατὰ τὸ φρόνημα ἡμῶν τῶν γυναικῶν. Σὲς τὸ προλέγω, θὰ γενῆτε δυστυχῆς, ὡς καὶ τὸσοι ἄλλοι, ζηλότυπος, δικαίω τῆ λόγῳ ἴσως καὶ θὰ ἀπατηθῆτε, διότι σὲς λείπει, ὡς λείπει καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἡ σοβαρὰ ἢ ὑψηλὴ, ἢ ἠθικὴ ἔννοια καὶ (σὲς τὸ λέγω, κρατοῦσθαι τὸν σταυρὸν, τὸν ὁποῖον παραποῦ λησμονεῖτε) ἢ θρησκευτικὴ ἔννοια τῶν πράξεών σας, ἢ ἔννοια τῶν ὑποχρεώσεων τὰς ὁποίας ἀναδέχεσθε, διότι ὁ δεσμός τὸν ὁποῖον συνάπτετε καὶ θέλετε ἀδιάρρηκτον, ἐταν δὲν συνέχεται μετὰ τὰς εἰς, δὲν συνέχεται μετὰ τίποτε, διότι σὲς λείπει ἢ πίστις (ἐνοεῖσατέ το καλὰ)

ἢ πίστις εἰς τὸν ἑαυτὸν σας, εἰς ἡμᾶς, εἰς τὸν θεόν. ΠΑΥΛΟΣ. — Πῶς ἀύστηροί, κυρία μου, εἶναι οἱ λόγοί σας καὶ μ' ὄλον τοῦτο, ἐντὸς αὐτῶν διακρίνω εἰλικρινῆ εὐμένειαν ἣτις μὲ καταπλήττει· ἐκάστη λέξις σας, ἐν ᾧ σὲς ἀποδεικνύει τρισέβαστον, μὲ κἀμνεῖ νὰ αἰσθανθῶ πόσον ὀλίγον σὲς ἐσεβάζεσθαι.

Ἡ Ἐλένη (ἐλθούσα πλησίον του) — Ἀ! κυρία Παῦλε, ἐκείνη ἡ ὁποία πρᾶξις τὸ μέγα ἁμαρτήμα ν' ἀποπλανηθῆ ἐντὸς τοῦ θύσου, δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἔχη ἀπιπτόσεις σεβασμῶν· εἰμπορὸν μάλιστα νὰ σὲς εἰπῶ, ὅτι κατ' ἴσθην ἔχω ἰδέαν τῶν σημερινῶν ἀνδρῶν, νομίζομαι εὐτυχῆ; ὅτι συναντηθῆναι μετ' ἑμὸν μᾶλλον παρὰ μετ' ἄλλου τινός, καὶ, μ' ὄλον ὅτι παρετήρησα ὑπερβολίαν τινὰς εἰς τὴν ὀμιλίαν σας, σὲς γιναιζὶ χάριν καὶ δι' ὅσα εἶπατε, καὶ δι' ὅσα δὲν εἶπατε. Σὲς ζητῶ δὲ συγγνώμην, ὅτι, λαλήσασα περὶ πράγματος περισπούδαστον εἰς γυναικαῖαν καρδίαν, ἐπέδωκα ὑπὲρ τὸ δέον, εἰς τὴν ὀρμὴν τῆς ἡλικίας μου, εἰς τὴν θερμότητά των πεποιθήσεών μου.

ΠΑΥΛΟΣ. — Ἐλαλήσατε, κυρία μου, ὡς προφῆτις, καὶ εἰμποροῦσα ὄλην τὴν νύκτα νὰ σὲς ἀκούω μετ' ἐνέουραστον ἀγαλλίαν.

ΒΑΒΝΗ. — Ὅλην τὴν νύκτα! τοῦτο θὰ ἦτον πάρα πολὺ καὶ ὡς πρὸς τὴν εὐχαρίστησίν σας καὶ ὡς πρὸς τὴν σεμνότητά. Ἐτελείωσα, καλῆ τύχη, καὶ ἄς ἀπέλωμα.

ΠΑΥΛΟΣ. — Ὁρισμός σας. (Πηγαίνει διὰ τὰ λάβη τὸ ἔπιλον τοῦ ἀπὸ τῆς πέτρας ὅπου ἐκίθητο, καὶ ἐπανέρχεται βραδέως πρὸς τὴν Ἐλένην, περιτρέφων τοὺς ὄφθαλμοὺς τριγύρω του).

ΒΑΒΝΗ. — Ἦ βλέπετε, κυρία Παῦλε;

ΠΑΥΛΟΣ. — Ἐπεθύμουν, κυρία μου, νὰ ἐντυπωσῶ εἰς τὴν μνήμην μου ὅλα τὰ καθέκαστα τῆς πρὸ ὀφθαλμῶν μου σκηνῆς, ἣτις μὲ φέγει ὡς ὄνειρον καὶ τὸ μυστηριώδες τοῦτο δάσος, καὶ τὴν κλίνοσαν πρὸς τὸν δόσον ἠμέραν, καὶ τὸ ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων καὶ σκουλημάτων, εἰς τὴν βλάσιν τοῦ σταυροῦ τοῦτου, κομψὸν καὶ σεβαστὸν πρόσωπόν σας, καὶ τὰς μικροτάτας γραμμὰς ὄλου τοῦτου τοῦ πύγκως, ὡς τελευταίου καὶ πολυτιμοτάτου ἐνθυμήματος τῆς νεότητός μου, τὸ ὅποιον σεις αὐρὸν θὰ λησμονήσατε.

ΒΑΒΝΗ. — Ὁχι, κυρία μου.

ΠΑΥΛΟΣ. — Καί . . . θὰ τὸ λησμονήσατε; καὶ ποῖον θέλητε εἰμπορεῖ νὰ σὲς τὸ ἐνθυμῆσθαι; Πρὸς ἐμὲ μὲν οἱ λόγοί σας, ἢ ἀγαθότης σας, αἱ ἐκχύσεις ὄλης σας τῆς καρδίας, κατέστησαν πλήρη ζωῆς καὶ γοητείας τὴν παρεβήμενην αὐτὴν γωνίαν τῆς γῆς, ἣτις ἄλλως ἦθελεν εἶσθαι τῆπος τυχαίου περιπάτου, ὅθεν διήλθον καὶ παρήλθον ὑμεῖς δὲ, ἀπερχομένη, κυρία μου, μετὰ τοῦ ἰχθυογραφημένου σας, θὰ ἐνθυμῆσθε μὲν κάποτε τὴν παλαιὰν ἐκκλησίαν, τὰ δένδρα, τὰς πέτρας, ἀλλ' ἐμὲ, οὐδέποτε· διότι τίποτε ἐδικὸν μου δὲν ἀνεμίχθη, μὲ τὰς ἐντυπώσεις σας, οὔτε μίαν μὴν ἀκτίαν τῆς ζωῆς, οὔτε εἰς κἀν σταλαγματῆς τῆς καρδίας μου· τίποτε· ἔξω ἀπὸ τῆς ἀπηνήσασθε καὶ ἀπὸ ἐξόν θὰ μακρυνθῆτε.

ΒΑΒΝΗ. — Ὁχι, τὸσον ὅσον τὸ ὑποθέσετε . . . ἀλλὰ πλησιάζει ἡ νύξ καὶ σὲς παρακαλῶ θεομῶς . . .

ΠΑΥΟΣ. — Δεν πρέπει τῷ ὄντι νὰ φαίνομαι ὀγκύρος . . . ἀγνοῶν τί εἶδος καὶ τί εὐπορεῖτε νὰ εἰσθε δι' ἐμέ . . . Ὡς χωρισθῆμεν βεβαίως διὰ παντός . . . Ἦν ὅλ' ἀφελήσῃ ἢ ἐνθουσιάζῃ σ' αὐτὸν καὶ διακί νὰ ὀλιθώμαι συλλογιζόμενος διὰ ἡ λημονηθῶ; . . . Ὁχι . . . ὄχι . . . δὲν ὑποφέρω τὴν συμβουλὴν, τὴν συμβουλήν τὴν ὁποῖαν σὺς ὑπηγόρευσεν ἢ καταφώνησ'· μὴ πιστεύωσθε τὸν ἄθλιον τύφον, μὴ πιστεύωσθε τὴν ἀνάνθηρην συστολήν, ἧτις κρατεῖ ἐπὶ τῶν χαλῶν μου καὶ μετατρέπει εἰς χλευασμὸν τὰ ἀλλεῖ τετρα, καὶ εὐγενεστερα, καὶ ἀξιολογώτατά τῶν αἰσθημάτων μου.

Η ΒΑΡΝΗ (μύλις ἀκουμένη) — Ὡ! ἀληθῆ λέγετε!

ΠΑΥΟΣ. — Τὸν τύφον, τὸ προσωπεῖον, τὰ συντρέβω πρὸ τῶν πολλῶν σας, καὶ σὺς ἐξομολογῆμι τῶρα, ὅτι ποτὲ κάμματα ἐπέμει, κἀνὲν ἀγαθὸν τῶν κόσμου τούτου δὲν ἐθαλῆε τὴν καρδίαν μου ὅσον ἢ λέξις ἐαίενη, ἢ σχεδὸν γελοία. . . ἢ λέξις γάμος. εἰς τὴν μυστηριώδη ἐκείνην ὥραν τοῦ γάμου, καὶ μόνον εἰς ἐκείνην, ἀπέβλεψεν ἡ νεότης, δὴλ' αὐτὴν ἢ νεότης; αὐτὴν ἐπερίμενα, ποτιζόμενος θλίψεις, διόρθων τὰ λάθη μου, διὰ νὰ ἐκγύσω, τελευταῖον, εἰς πηγήν καθάραν τῆ νεότητός μου; ἀς ἀρετὰς, ἢ ὅποια πολλὰκις ἐκτραυλώθησαν, οὐδέποτε ὅμως οὐτ' ἐξηντλήθησαν, οὐτ' ἐμολύνθησαν. Ὡς στήρῃ μακαρία, προστασία τρυφερά, σχέσις εὐλαχρῆ, ἐμπιστοσύνης καὶ θάρρους, ὃ προσφιλέτατον φάντασμα οὐρανίου συμβιώσεως, ποσάνικος σὺς ἐπεκαλέσθη καὶ μετὰ πόνον ζῆσιν καὶ μετὰ πόνον κατάνυξιν ἐγὼ μάρτυρα τὸν θεόν! . . . Ἀφ' οὗ δὲ μαρτύρομαι τὸν θεόν, εἰμπορεῖτε νὰ πιστεύωσθε, ὅτι τὸν λημονῶ, καὶ ἦν μάλιστα στυγερὴν τείνω τὰς χεῖράς μου πρὸς τὸν ἱερώτατον καὶ ἡδύτατον τῶν θείων νόμων; ἢ ἠρησκεία μου δὲν εἶναι μὲν τὸσον ἐδραία, τόσον διαυγής, ὡς ἡ δική σας, κυρία μου, ἀλλὰ καὶ τοιαύτη ὅποια εἶναι, δεσπόζει ἅλιν μου τὴν διάνοιαν οὐδαίς ἐκ τῶν στοχασμῶν μου δὲν εἶναι ἠρησκείας ἄμικτος; ἢ πῶς λοιπὸν νὰ παραγνώρισω τὴν σοφίαν, τὴν ὑπερφυῆ ἔνοιαν τὴν ὁποῖαν ἔβαλεν ὁ θεὸς εἰς ἕκαστον νόμον τῆς ζωῆς μας, ἔνοιαν, ἧτις καὶ ἐπέκεινα τοῦ κόσμου τούτου παρατείνει τὴν ἄλυσιν τῶν καθηκόντων, τῶν στοργῶν καὶ τῶν ἐλπίδων μας; . . . Ὁχι . . . ὄχι . . . τὴν πρᾶξιν ἐαίενην, τὴν σπουδαίωτάτην καὶ κρισιμοτάτην τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, δὲν τὴν ἐθεώρησα μὲ ἐλαφρότητα, ἀδιαφορίαν καὶ ψυχρότητα, ὡς τὸ ὑπεβλάτε καὶ κερωργήσατε κατ' ἐμοῦ εὐλόγως καὶ μ' ἐδώκατε περιφρονητικὴν συμβουλήν, τιμωροῦντές με . . . καὶ ὅμως ἔακαλουθῆσα τὴν συμβουλήν σας, σὺς τὸ ὑπόσχεμαι.

Η ΒΑΡΝΗ μὲ αἰγαρὴν φωνήν. — Λημονήσατέ ταν, παρακλῶ, λημονήσατέ ταν.

ΠΑΥΟΣ. — Εἶναι ἀδύνατον, κυρία μου, εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑποστῆθῶ τοῦ λοιποῦ εἰς κάμματα γυναικεία κίσειν . . . ἄμικτον ἀνσυχίας, πικρίας, θλίψεως.

ΒΑΡΝΗ. — Δὲν ἤξεῖσαι, ἀν δὲν λαυθάνωμαι, κύριε Παύλε, εἰς τὴν ἔνοιαν τῶν λεγομένων σας . . . θλίως τὰ θεωρῶ μάταια καὶ ἀνάξια καὶ ἁμῶν καὶ ἐμοῦ . . .

Ἐπειτα καὶ σὺς θὰ τὰ λημονήσατε μετὰ μίαν ὥραν, παρατηρῶ δὲ ὅτι ἐνύκτωσ . . . πολλὰ κακὰ ἐγὼ νὰ νυκτώω . . . ὅλ' με συνοδεύετε ἀκίμη ὄλιγα βήματα καὶ θὰ μ' ἀφίσσεται . . . Κύριε Παύλε, πιστέπατέ με καὶ θύβαλλεως νυμφευθῆτε κανὲν νύμφη κορήσιον, τὸ ὁποῖον θὰ ἦν ἡ τίμιον, εὐλαχρῆ καὶ πιστὸν . . . ἐν τοσοῦτῳ δεχθῆτε τὴν χεῖρά μου ὡς ἡ αἰεὶ ἀποχρητισμοῦ . . . ἐνθουσιάζω, φίλιε.

Ο ΠΑΥΟΣ ἀρπάζει τὴν προσηγορίην τῆς τῆς Ἑλένης. Φωνὴ βροντῶδης ἐξ ἐπιφορῆς ἀπὸ τοῦ δάσους. — Τὴν παρῆλα, παιδί μου, καὶ τὰς δύο παρῆλας ἀλλεῖως εἶσαι βρεῖ μ' νὰ ὄρνῃς (καὶ ἐν τῷ ἔργῳ αἰγαιηγῆς ἔργῳ εἰς τὸ ἀδένδρον τοῦ δάσους μ' ὄρνῃς ἢ δὲ βαρῶν εἰς ἔργῳ κατὰ πῦρ τοῦ, τρέχον καὶ φωνάζονσα.)

Η ΒΑΡΝΗ. — Ὁχι δά! Ὁχι δά! . . . Παῖκι μου, εἰς τί φόβον μ' ἔβαλε!

ΒΑΡΝΗ, ἀπαυμένῃ αὐτῇ περιπαθῶς. — Ἦν ἤνθα τὴν μητέρα μου!

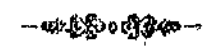
Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, ἀναγῶν εἰς ἀγκύλιαν τοῦ καὶ τὸν πατέρα σου, μικρὴ μου! Ἐμῆσιν δὲν ἐπὶ πῆ νὰ φιλήσῃς καὶ τὸν γέροντα πατέρα σου; (Ἡ Ἑλένη, ἀποροδοσά καὶ διατάλαισα, ἔρωτᾷ διὰ τὸ βέβηματός τὴν μητέρα τῆς.) Σὺ λέγεις, ὅτι εἶμαι πατὴρ τοῦ φλυαροῦ αὐτοῦ . . . λοιπὸν, φίλησίμ διαβουλάμι! (Ἦν ἠρήγγει εἰς τὰς ἀγκύλιαν τοῦ δ' Ἑλένης φέγγει εἰς τρυμῶς.)

Η ΒΑΡΝΗ. — Ὡς χαλάσατε ὅλην τὴν ὑπόδα, νὰ ἰδῆτε, μετὰ τὸν ἀνοστόν σας αὐτὸν τρόπον! . . . Ἡ καυμένη ἢ μικρὴ μου, πῶς τρέμει! . . . Ὡς ἔλασσε τρελλή . . . Τὰ ἀκούσαμεν ὅλα, ὁ στρατηγὸς ἐγὼ . . . Τὰ κεφάλιά σας ἐταίριζαν, αὐτὴ εἶναι τὴ λη ἀλήθεια! . . . Ἐγχεσθε τώρα κύριοι; (Ἀρπάζει τὴν χεῖρα τῆς Ἑλένης καὶ ἐξακολουθεῖ τὰ τὰ ὄμιλῃ.) Δὲν εὐποροῦ ὅμως νὰ μὴ σὲ παρατηρῆ κόρη μου, ὅτι πολλὰ κατὰ ληῖος τόπος διατρέχει εἰς νέον δὲν εἶναι τὸ δάσος, καὶ μάλιστα, ἀφοῦ ἔχεται νὰ νυκτώη . . . (ἀπέρχονται).

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, πρὸς τὸν Παύλον. — Ἀμῆ! (τί στέκεις ἐκεῖ ὡς ἀν στρατιώτης; Ἔλα νὰ τῆς πῆρωμεν τὸ κατόπι, διάβουλα! (Ἀρπάζει τὸν ἦρ ἰλιονά σου.) Καὶ μὴ τολμήσῃς νὰ μὲ εἰπῆς ὅτι τὴν ὑπανδρεύσῃ, ἀφοῦ ἐξέλιπες τῶσον δεινῶς τὴν πόλησιν τις . . . εἰ δὲ μὴ διορθῶν τὸ λάθος σου καὶ τὴν ὑπανδρεύσῃ, ἐγὼ . . . παστρικά!

ΠΑΥΟΣ. — Ἄλλ' εἰπέτε με τιὸ λῆγιστον πῶς ὑπανδρεύσῃ . . . καὶ, πρὸ πάντων, τί εἶναι ἡ ἡ; χῆρα; τί;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Στ! παιδί μου! εἶναι ἡ ἀλλὰ εἰς τρόπον . . . ὅστις θέλει σὲ εὐχαριστῆσαι τὰ λέγω ἄλλοτε. (Ἦν ἔντα ἀφαντοὶ ἐντὸς τὸ δάσους).

ΑΜΟΡΓΟΣ.

Ἡ Ἀμοργὸς εἶναι νῆσος τῶν νοτιανατολικῶν Σπορῶδων, κατένεα κατὰ τὴν 43°, 35' Ἀνατ. μῆκος, καὶ 26° 53' Βορ. πλάτους, μεταξὺ Ἀστυπάλαιας, Ἀνάφης, Ἐύβοιας, Ἴου καὶ Νάξου καὶ σχηματίζουσα τὰ νοτιανατολικά ὄρια τῆς Ἑλλάδος· ἔχει δὲ περίμετρον 811 περίπου μίλια, σχῆμα τριγωνῶδες καὶ εἶναι ὄρεινῃ καὶ πετρώδῃ. Σειρὰ ὄρεων ὀρητοτάτων, σχεδὸν ἀδιέλπιτος, διατείνει ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμῶς, κατὰ μῆκος τῆς νήσου, διακορῶσα αὐτὴν εἰς δύο, οὕτως εἰπεῖν, ἑτεροκλιτῆ ἐπίπεδα, βόρειον καὶ νότιον. Ἀπὸ δὲ τῶ ἀνατολικῶν τῶ νήσου μέσος Κρύκελος καλούμενον εἶναι βράχος σχεδὸ μονόλιθος, ἀπότοιμος καὶ βίωσις ἀκαίωτος καὶ ἀύχμητῃ ἐρημιά, προσιτινῶν μόνον δυνάσκειν εἰς ἐνιαχοῦ ἐν χαρῆδραϊς ἐρήξιμῶν, ἀπὸ τῶν ὁποῖων ἐξολεῖται πάντες τινες καὶ βρωμιδιῶν ἀίγιαλίται. Ἰντυθεν δὲ τοῦ Κρυκέλου, αἱ κλίσεις βαθυμῶδους

τῆς Αἰγιάλης, τοὺς ὑποβύς διασχίζοντες παρασύρουν εἰς τὴν θάλασσαν, ἧτις καθίσταται ὅλη θορῆ ἐπὶ μακρὸν διάστημα.

Πρὸς δυσμῶς τῆς πόλεως, ἢ περίπου τῆς ὄρας, παρὰ τὴν ἀρχαίαν Μινώα, ὑπάρχει εὐρυχωρότατος λιμὴν, Κατάπολις (Βακατόμυλα ἢ ὀρθότερον Κατάπολις, κατὰ τὴν πόλιν πρὸς διαστολήν τῆς ἀνω, τῆς ἐπὶ τῆς Μινώας ἢ τῆς νῦν Χώρας) καλούμενος, ἐπιμηκεῖς ὀρεινῶν, ἔχων τὸ στόμιον εὐρὸν καὶ ἰσχυρῶς ἐκτετατὸν πρὸς δυσμῶς, ἀσφαλῆστατος κατὰ παντὸς σχεδὸν ἀέριου καὶ σπανίως κυμαίνουσαν· ἡ δὲ πρὸ τοῦ λιμένος θάλασσα, πνεύοντων ἀρκετικῶν ἀέριων, εἶναι τραυματώδης καὶ ἐπικίνδυνος, διότι ἐκεῖ τελευτῶσι τοῦ ἐκτετατῶν ἰσχυρῶν πελάγους οἱ ἐντυπλήγεις κρηματισμοί. Πληθὺν μάλιστα νησιδίων τινῶν, Ἡλιδῶν ὡς ἐκ τοῦ σχήματος αὐτῶν καλούμενων, ὑπάρχει, καὶ ἐν πληρῇ νησιῶν βεθυμῶ ἀίναον καὶ σφοδρὸν ἀπὸ τοῦ βορειανατολ. πρὸς τὸ νότιοδυτικὸν ὀρητικῶς κυλινδουμένον καὶ λίαν

Ἀρχαία ἐνδυμασία τῶν Ἀμοργίτων γυναικῶν.

ἐλαττωμένη, καὶ ἡ μὲν βόρειος, πρὸς τὰ δυτικά προχωροῦσα, ἀπολήγει ἐξαφανίζομένη εἰς λοφοειδεῖς πεδιάδας, ἡ δὲ νότιος εἶναι σχεδὸν ὅλη καλλιεργείας ἀνεπίδεκτος. Αἱ ἀκρῶρειαι τῆς σειρῆς ἀπάσης εἶναι ὄξυτερες, ἀδένδροι καὶ ἄφυτοι βίωσις, ἐνιαχοῦ δὲ κρυφαί τινες κατάλευκοι ὑψοῦνται ὑπὲρ τὰς λοιπὰς, ὡς διὰ τὴν ἐπιδείξουσι καὶ μακρὰν τὸ σκελετώδες τῆς γυμνοτήτος τῶν καὶ τὸν λίθινον τῆς ὄλης νήσου πυρῆνα. Τὰ δὲ ἀπ' αἰῶνος καταρρέοντα ἀπ' αὐτῶν βυθία ὕδατα συμπάσιουσαν μεθ' ἐαυτῶν τὴν γῆν εἰς τοὺς μασστούς τῶν ὄρεων, ἀφ' ὧν, τοῦ χρόνου παρερχομένου, θέλει ἐκλείπει βίωσις διὰ τὴν ὑπερβολικὴν αὐτῶν κλίσην καὶ εἰς μόνος τὰς ὑπαιεῖς θέλει δυνάθῃ νὰ διαμετῆ. Καταφερόμενα δὲ τὰ ὕδατα ταῦτα μετὰ τὴν κλίσην καὶ μεγάλους καὶ ὀρητικῶς ποταμοῦς σχηματίζοντες, προξενουσι θλάδας οὐ σμικρὰς εἰς τὰ χαμηλὰ καὶ ἐπίπεδα μέρη, τὰ ὑπὸ τῶν ἐγγυρῶν καλούμενα κάμποις τῆς Χώρας, τοῦ Χωριῦ, τῆς Κολορώρος καὶ

κινδυνώδες τοῖς ἀγνοῦσι τοῦτο ζῆνοις ναῦται. Κινδυνώδεστερος εἶναι ὁ κλύος κατὰ τὸ νότιον τῆς νήσου πέλαγος καὶ ἐν γαλήνῃ, διότι τὰ ὑψηλὰ καὶ καταφερόμενα ὄρη ἐξερεύονται ἀνεπίστως λαίλαπας καὶ καταγίδας, οὕτινες ἐν ἡμέρᾳ μὲν φαίνονται μακροῦν ἐπεχόμενοι, συστρέφοντες καὶ ἀναρρίπτοντες θεάλλωδως τὴν θάλασσαν, ἐν νυκτὶ δὲ, ἀόρατοι ὄντες, καθίστανται ὀλεθριώτεροι. Πᾶσα δὲ σχεδὸν ἡ παραλίχ τῆς νήσου εἶναι ἀπότοιμος, μάλιστα ἡ περὶ τοῦ Κρυκέλου, τῆς ὁποῖας τὸ βάθος εἶναι ὑπερβολικὸν εὐτόχημα δὲ ὅτι ἡ θάλασσα ἐκεῖνη ἀπόκεινται οὕσα δὲν συγχέεται. Περὶ τὴν Ἀμοργὸν ὑπάρχουσι νῆσοι τινὲς ἰδιωκτητοῦ αὐτῆς, διὰ κικτημένον δικαιοῦματος καὶ πανκρηφαρόμενα δὲ τὰ ὕδατα ταῦτα μετὰ τὴν κλίσην καὶ μεγάλους καὶ ὀρητικῶς ποταμοῦς σχηματίζοντες, προξενουσι θλάδας οὐ σμικρὰς εἰς τὰ χαμηλὰ καὶ ἐπίπεδα μέρη, τὰ ὑπὸ τῶν ἐγγυρῶν καλούμενα κάμποις τῆς Χώρας, τοῦ Χωριῦ, τῆς Κολορώρος καὶ

και Αέθινθος υπάγονται εις τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος, κατὰ τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν τὴν διαγράψασαν τὰ νοτιοανατολικά τῆς Ἑλλάδος θρια.

Ἡ Ἀμοργὸς ἔχει κλίμα εὐκρατέστατον καὶ γῆν ὀλίγην, ἀλλ' εὐκαρπύην καὶ παμφόρον, παράγει κατ' ἐξοχὴν οἶνον, ἐλαιον καὶ γεννήματα ἐπαρκῆ μὲν μόνον τοῖς κατοικοῖς, ἀλλ' ἀρίστης ποώτητος. Ἐνταῦθα ἐκκαλλιέργετο τὸ πάλαι ὁ περίφημος διὰ τὴν λευκότητα καὶ λεπτότητα αὐτοῦ λίνος, ἐξ οὗ κατασκευάζοντο τὰ λεπτοῦρη καὶ διαφανῆ χιτῶνια τῶν τρυφηλῶν Ἀθηναίων καὶ Κορινθίων. Ἐπὶ δὲ τῶν νομισμάτων τῶν Ἀμοργίνων ἀφ' ἑνὸς μὲν ἦν ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἀπόλλωνος λαφροστερῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐν ἄλλοις μὲν σφαῖρα ἀστρονομικῆ, ἐν ἄλλοις δὲ τρίγωνον, ἐξ ὧν δύναται τις νὰ εἰκάσῃ, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι τῆς νήσου κάτοικοι ἐνησαλλοῦντο κατ' ἐξοχὴν περὶ τὴν Γεωγραφίαν καὶ Ἀστρονομίαν. Ἦν ταῦτα ἀνατραφεῖς ἐπολιτογραφηθῆ καὶ διεβίωσεν ὁ περιώνυμος ἐπὶ ἱαμβοποιίᾳ Σιμωνίδης υἱὸς τοῦ Κρινίου, ἀρχάσας περὶ τὸ 660 Π. Χ. ἐφευρὼν καὶ τελειοποιήσας συνάμα τοὺς δικτικούς ἱαμβοῦς. Ἀπαντες δὲ οἱ ἱαμβογράφοι καὶ ἐλεγιογράφοι ὡς ἀστράβῃ κανόνα αὐτῶν ἔλαβον τοῦ Ἀμοργίνου ἱαμβογράφου Σιμωνίδου τὰ σωζόμενα, ἐξαιρέτως δὲ τὸ κατὰ γυναικῶν ἀπαράμιλλον ποιημάτων αὐτοῦ.

Ἡ Ἀμοργὸς τὸ πάλαι, κατὰ τὴν μαρτυρίαν πολλῶν ἱστορικών, εἶχε τρεῖς πόλεις ἐπισήμους, Μινωίαν, Ἀρκεσίονην, καὶ Αἰγιαλίην, ὧν εἰρήπια σώζονται ὀλίγιστα μὲν ἐν Αἰγιαλί, οὕτω καὶ νῦν ἐτι καλουμένη, καὶ ἐν Μινώα, τῇ νῦν Μουντουλιῆ, πλείστα δὲ καὶ εἴα λόγου ἐν Ἀρκεσίονη, τῇ νῦν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, διὰ τὴν αὐτότη μινραν ἀκρόπολιν Καστρὶ καλουμένη, ἐν ἣ σώζεται καὶ τὸ τεῖχος τῆς Ἀρκεσίονης, οἰκοδόμημα Κυκλάδιον, διαφυγὼν τὸν ὄλεθρον τοῦ πανθαυμάστου χρόνου, καὶ εἴτιον ἀρχαιολογικῆς μελέτης, διὰ τε τὴν ἐπ' ἀρχαιότητι αὐτοῦ ἀξίαν, τὸ μαθηματικῶς ἀκριβῆς κλιμακωτὸν σχῆμα καὶ τὴν ἀκριβῆ ἀπὸ τοῦ μικροῦ ἀπέχοντος αἰγιαλοῦ παραλλήλων ἀπόστασίν του. Ἐνταῦθα σώζονται ἐπιγραφαὶ ἐπὶ μεγίστων λίθων ἐντετυχισμένων εἰς ἀγροικὰς ἐπαύσεις, εἰσέτι ἀνεκδοτοὶ καὶ ἀγνωστοί. Καὶ ἀλλαχοῦ δὲ ὑπάρχουσι πολλαχοῦ ἀρχαίων οἰκοδομῶν εἰρήπια, ὧν ἐπισημότερα οἱ λεγόμενοι Πύργος τοῦ Χωρτοῦ, καὶ Πύργος τοῦ Ρηκτοῦ, ἐξ ὧν τοῦ μὲν πρώτου ἡ βορειοδυτικὴ γωνία, διὰ τῆς ἀκρίβους τῶν ἀκρογωνιαίων λίθων συναρμογῆς, διατηρεῖται εἰσέτι θαυμασίως, καὶ τοι μονωθεῖσα πρὸ αἰώνων, κατακρημνισθεῖσάν τῶν μετ' αὐτῆς συνεχομένων καὶ ταύτην ἀποκρίτουσάν πλευρῶν, ἐν μόνῃ ἡ βόρειος σώζεται μίαν μόλις ὀβρυγὴν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους, ὑποῦ καὶ πρόσγειον διάζωμα τῆς μεγάλης καὶ παραλλογραμμῆ αὐτῆς οἰκοδομῆς διατηρεῖται, ἔχον ἐξ ἣ ἐπτα ὄψεσιν τεχνιέντως εἰργασμένους διὰ μακρῆς συγγραφῆς θέλομεν ἀποδείξαι ἄλλοτε ὅτι τὸ εἰρήπιον τοῦτο ἦτο ποτὲ τὸ Λινοσυγίον τῆς Κολοφῶνος. Τοῦ δὲ Πύργου τοῦ Ρηκτοῦ ὑπάρχει τὸ ἥμισυ, εἶναι δὲ μικρὸν κυκλοτερές οἰκοδόμημα ὄντως κυκλώπειον ἐξ εὐαρίθων μὲν ἀλλὰ παμμεγίστων λίθων, σχεδὸν ἀλαξούτων καὶ κύβου μόλις σχῆμα λαβόντων καὶ ἐδραῖος

ἐπιτεθειμένων συνιστάμενον. Πανταχοῦ δὲ ὅπου ἂν, πάρῃ ἔχνος ἀρχαιότητος, παρατηρήσωμεν, ὅτι καὶ χεὶ τὴν ἀρίστην θέσιν.

Ἡ δὲ νῦν πρωτεύουσα πόλις, καλουμένη ὁμώνυμος τῇ νήσῳ καὶ Χώρα, καίεται εἰς τὸ κέντρον σχεδὸν τῆς νήσου, ἐπὶ λοφιδίους ὄροπεδίῳ περὶ μὲν λίθον ὑψηλὴν καὶ ἀπότομον ἀκρόπολιν, Καστρὶ καλουμένην, ἀφ' οὗ καὶ τὴν πόλιν ὄλην Καστρὶν καὶ νῆς ὀνομάζουσιν, ἀπὸ τὰς ὑψηλὰς ἀλλ' εὐτελεῖς ἐπιξίς τῆς ὁποίας ὑπερασπίζοντο οἱ κάτοικοι τὸν πόλιν κατὰ τῶν ἀξί πρὸ καὶ ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐπερχομένων πειρατῶν. Τέσσαρα δὲ χωρῆς ἰσαρχαία, τὰ Θεοπέριμα, ὁ Ποταμὸς καὶ ὁ Στροφιόπος, μίαν μὲν ὄραν περὶ τοῦ ἀλλήλων ἀπέχοντα, ἡ σαρὰς δὲ τῆς πόλεως ἀνατολικῶς αὐτῆς, καλοῦνται κοινῇ ὀνόματι Αἰγιαλίη, κατέχοντα τὴν ἀρχαίαν αἰ Αἰγιαλὴς θέσιν, ὡς καταφθίνεται ἐκ γηλόφου πρὸς ἀμπροσφύτου ὄλου, τὸ ὄνομα Παρκάλη ἢ Πάρκα ἐτι καὶ νῦν φέροντος, καὶ ἐκ τινων ἐπιγραφῶν πλείστων τοῦ χωρίου Θαλαρίων, ἐπὶ θράχων ἀρχαίους γράμμασι γεγραμμένων.

Πρὸς τὸν μυχὸν τοῦ ῥηθέντος λιμένος Κατάπαλα ῥεῖ ὕδωρ ἀέννητον, ἀφθονον καὶ ὑγιεινότερον, ἐκβάλλον εἰς τὴν θάλασσαν πεντήκοντα δὲ περὶ τοῦ οἴου ὡν αἱ πλείστα ἀκατοίκητοι, κείνται αὐτότη ἐπὶ τῇ ἰσραήπιον τῆς ἀρχαίας Μινώας, ἐνθα ὑπάρχουσι ἐπιγραφικὰ διαφόρων ψηφισμάτων τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Δῆμον τῶν Μινωιτῶν, ὧν αἱ πλείστα ἀνεκδοτὰ. Αὐτοῦ φαίνονται εἰρήπια καταχρωσθέντος χριστιανικοῦ αἰῶνος, τεμάχια δὲ τοιογραφεῖσάν καὶ ἀρχαιολογικῶν αὐτοῦ, καλλιτεχνικῶν ἔχοντα ἀξίαν, καὶ θουσι ἡμᾶς περὶ τε τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῆς λεπρότητος τῆς ἀπολεσθεῖσης αὐτῆς οἰκοδομῆς.

Ἦλθον τοῦ ῥηθέντος λιμένος Κατάπαλα, ὑπὲρ καὶ ἑτερος πρὸς ἀνατολὰς, ὁ τῆς Αἰγιαλῆς, κἀκεῖ μᾶλλον παντὶ ἀνέμῳ ἀνακλιπταμένος ἢ λιμὴν, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁποίου ὑπάρχουσι δύο ὄροι καὶ αὐτὸ οὐχὶ τόσῳ ἀσφαλεῖς, Ἀξιολογότεροι δὲ ὄροι ὑπάρχουσι κατὰ μὲν τὸ νότιον μέσος ὁ ἐξόδοτος, ἢ Ἀμύρα, τὸ Μερσίον, τοῦ Μοῦρου, ἢ Γωρῆ, ἢ ἡ Λοταρίτσια καὶ ἡ Κραμβούσα. Κατὰ δὲ τὸ βορειον ὁ τοῦ Λιβέρον, τὰ Παραδείσια, ὁ κάτω Κόπος, αἱ Φοινικαὶ, ἢ Β. Λιχάδα Περιστερῆ, ἢ ἡ Κουρῆ, ἢ ἡ ἄγιος Παῦλος, καὶ ἡ μικρὰ καὶ μετὰ Β. Λιχάδα τῆς Αἰγιαλῆς.

Ἡμιστεῖαν δὲ ὄραν περὶ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως, ὑπὸ τὸν πρὸς μεσημβρίαν ἐστραμμένον καὶ ἡ ὕψιστος ἐπιπερήμενον ἀπότομον τοῦ ὑψηλοῦ ὄρους τοῦ προφήτου Ἰησοῦ Ἐσάχου, ὑπάρχει ἡ εὐαριστάτη Μονὴ τῆς Παναγίας τῆς Χωροδομίας, ἢ ἀρχαίον σέμνωμα τῆς νήσου, κτίσμα τοῦ χριστιανικοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. Ἡ πλουσιτάτη τῶν διατηρουμένων μετὰ τὴν τοῦ Μεγάλου Σελαίου, κερτημένη πολλὰ καὶ πλοῦσια μετόχια ἐπὶ σαις σχεδὸν ταῖς πρὸς νήσους καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Ἐν αὐτῇ μονάζουσιν 20 σεβάσμιοι μοναχοί, ἢ δὲ τῶν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ θεατοῦ διδὸ καὶ τὸ χρυσόβαλον

ΤΑ ΧΡΥΣΩΡΥΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ.

τῆς Μονῆς ἀπὸ τοῦ τόπου πηθεῖται τὴν ἀρχὴν. Πρὸ τοῦ Μοναστηρίου, κρημνοὶ ὀλισθηροὶ, θραγαδίαι καὶ ἀπότομοι ἐκτείνονται μέχρι θαλάσσης, ἢς ὁ θρυγηθὸς νοχθημερὸν ἀντιχεῖ τρομερὸς, ἀνωθεν δ' ὑπερεξέμαται ἐκπληκτικῶς τὸ ῥηθὲν ὑψιστον τῆς νήσου ὄρος ὡς διὰ πελέκως, τετραμμένον, καὶ κεραμόχουρον πελοῖριον τοῦ ἡν προσφαίνον, λίθοι δ' ἐνίοτε μέγιστοι ἀποσπόμενοι ἀπὸ τὰ ὕψη διὰ ξηρασίας ἢ πολυομβρίας, καταπίπτουσιν ἐξ ὧ τοῦ Μοναστηρίου κατακλιόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν, ἐπι δ' ὅτε καὶ ἐπ' αὐτοῦ, ὅτε καταρηνμίζουσι τὸν ἐξ ὧ τυλόν, ἢς τις μόνον εἶναι εὐπρόσβλητος, τῆς λοιπῆς οἰκοδομῆς ἀσπιζόμενης ὑπὸ τοῦ ἐπ' αὐτῆς πηλοσπτάτου σπιλοσιδοῦς θράχου.

Συναρπάζει δὲ ἡ Ἀμοργὸς μετὰ 3 ἄλλων νήσων τὴν ἐπαρχίαν Θύρας τοῦ Νομοῦ τῶν Κυκλάδων, ἀπέχουσα τοῦ Πειραιῶς 145 μίλια καὶ περιέχουσα ἐξ περὶ τοῦ χιλιάδας κατοίκων, ἀποτελούντων δῆμον Β' τάξεως. — Ἐχει δὲ δύο δημοτικὰ Σχολεῖα περιέχοντα ἅμω περὶ τοὺς 300 μαθητάς. Το δ' Ἑλληνικὸν κατηργήθη δυστυχῶς πρὸ 5 ἐτῶν, ἀλλὰ πρόκειται ἤδη νὰ αὐστηθῇ, ὡς λέγουσι. Νεοὶ ὑπάρχουσι πλείστοι, ἐπίσης καὶ ἱερεῖς διακρινομένοι διὰ τὸν σεβάσμιον καὶ ἀφιλοκροτῆ αὐτῶν χαρακτήρα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμοργῆς εἶναι ἐν γένει ῥωμαλεοί, ὀραίοτατοι καὶ μακροβιῶτατοι, διὰ τε τὴν ὀρεινὴν διατριβὴν καὶ τὴν ἠθικὴν αὐστηρότητα καὶ λιτότητα τοῦ βίου των. — Ἐἶναι λίαν ὀμιλητικοὶ καὶ χαρίεντες, ἀλλ' εὐερίθιοι, ὀξύγλοιοι καὶ ἐκδικητικοί· φιλοῦσιν ἐν ταῖς μάλιστα, ἀλλὰ ζήλοτυποι, φίλοι τῆς γεωργίας καὶ ποιμαντικῆς μᾶλλον ἢ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν Μουσῶν. — Κέκτανται πνεῦμα ζωηρὸν καὶ ὀξυ, ἀλλὰ δυστυχῶς ἡμελημένον καὶ ἀκαλλιέργητον. Τὰ μεγάλα ἐγκλήματα ἦσαν σπάνια ἐνταῦθα· τὸ δ' ἐμπόριον, ἢ μετὰ τῶν ξένων ἐπιμιξία καὶ ἡ ναυτιλία αὐτῶν εἶναι σμικρά. Ὡς οἱ ἀρχαῖοι τῆς νήσου κάτοικοι ἐντέμνω, ἐλάτρουσαν τὴν Ἀφροδίτην, καὶ περικαλλῆ ναὸν αὐτῆς εἶχον, μμιούμενοι τοῦς Μηλισίους καὶ Ἀθηναίους ἀφ' ὧν εἴκον τὸ γένος, οὕτω καὶ οἱ νῦν λατρεύουσι τὸν υἱὸν τῆς Κυθῆρας καὶ τὸ κάλλος μετὰ θεοπέριτος Ἀθηναϊκῆς, ἀλλὰ δυστυχῶς οὐχὶ καὶ μετὰ ἰσῆ· Ἰσπανικῆς ἐγκαρτερίσεως καὶ σταθερότητος. . . Αἱ δύο προκείμεναι εἰκόνες παρστῶσι τὴν πρὸ 200 ἐτῶν ἐνδυμασίαν τῶν Ἀμοργίνων γυναικῶν· ἀλλὰ σήμερον ὁ πανταχοῦ ἐξαπλωθεῖς Εὐρωπαϊσμός ἠφάνισε καὶ ἐντεῖθεν τὰ προζουκένια φαρδομάνια, τοὺς κροσσωτοὺς διπλοῦς καὶ τριπλοῦς ποδογύρους, τὰ μυτηρά καὶ τρέζοντα πασυμοκουντουράκια, τὰ κολόβια, τὰ ὀλόχρυσα στομαχικά, τὰ καταστῆνα στοφεδένια γουαλάκια, ταῖς ζαφορικσταῖς ἐρένταις καὶ αὐτοὺς τοὺς μέγχοι χθὲς τρούλοισ, ὁ δὲ νῦν προσερχόμενος ξένος αἰσθάνεται ἀμέσως ὄχοντα καὶ ἐνταῦθα τὸν Εὐρωπαϊσμόν.

Ἀθήνησι, τῇ 17 Ἰουνίου 1852.

EMMANOYHA IOANNIDHS

Ἀμοργίνος.

Ἡ Χηλιμᾶ νομίζομεν διγχεῖται τὴν ἱστορίαν μαγνητικῶ βράχου, κειμένου ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης καὶ ἐμπνέοντος φρίκην εἰς τοὺς ναυτιλομένους. Τὸ πέλαγος εἶναι κυανοῦν, ὁ οὐρανὸς αἴθριος, ὁ ἀνεμος οὐρεῖς, τὸ πλοῖον τρέχει καὶ ὀνάκτις τραγοῦδι ἐπὶ τοῦ σφύρουτου σκίφους, τὸ ὅποιον τὸν διαχωρίζει ἀπὸ τὴν ἄβυσσον. Ἀέρης τὸ βλέπει νὰ διαλύεται καὶ νὰ ἀνοίγῃ νομίζεις ὅτι χεῖρ ἀθάτος καὶ ἀθόρυβος, χωρίζει ἐν κρῆς ἐν τὰ διάφορα αὐτοῦ τεμάχια. Διότι ὁ ὀλέθριος βράχος ἔλκει μὲ δύναμιν ἀκαταμάχητον τὸν αἰθρον, ὅστις συνῆπτεν ὄλα τὰ τεμάχια τοῦ πλοίου καὶ σκορπίζει τὰ εἰρήπια αὐτῶν εἰς τὸν ὠκεανόν.

Εἰς τὴν ἀχανῆ ὠκεανίαν, τὴν ὅποιν οἱ γεωγράφοι ὀνομάζουσι πέμπτον τοῦ κόσμου μέρος, ὑπάρχει νῆσος ἔχουσα ἐκτασιν ἰσην τῆς Βισόπης καὶ καλουμένη Αὐστραλία. Αἰγούσιν, ὅτι ἡ φρίσις ἐποδαψέλευσεν εἰς τὴν γῆν ταύτην ὄλα αὐτῆς· τὰ ἀγαθὰ καὶ ὅτι φρίσιν εἰς αὐτὴν ἐπίσης ὄσα εἰς τὴν δικακαυμένην ζώνην καὶ ὄσα εἰς τὴν εὐκρατον. Πρὸ πεντήκοντα περὶ τοῦ ἔτων, φυλὴ νέη, ἡ Ἀγγλοσαξονικὴ φυλὴ, ἣτις εἶναι, φαίνεται, πεπρωμένον νὰ μεταβάλῃ τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου, μετέβαλε καὶ τῆς γῆρας ἐκείνης τὴν ὄψιν. Ἐθνομυθολογῆσεν ἐκεῖ νομὰ· ἀχάνεις, ὅπου βόσκουσιν ἀνασείμητα ποίμνια, ἀπὸ τῶν ὁποίων πλουτεῖ καὶ ἡ ἀποικία καὶ ἡ μητρόπολις. Εὐσύτησε κοινωνίαν νέαν, κοινωνίαν συγκειμένην ἐκ παντοδαπῶν ἀνθρώπων, ὁποιοὶ ἦσαν οἱ πρῶτοι τῆς Ρώμης κάτοικοι, ἀλλὰ δραστηρίαν, τολμηρὰν, βιομήχανον καὶ πρόθυμον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ τετραπέρατα τῆς οἰκουμένης. Ὁ νέος λοιπὸν αὐτὸς κόσμος ἐπρόκοπτε μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἤρχζε νὰ ἐπιδεικνύῃ εἰς τοὺς λαμπροὺς αὐτοῦ λαμῶνας καὶ εἰς τὰς ἀρτιγεννήτους πόλεις τὴν πολυτέλειαν τῆς ἡδονῆς τοῦ ἡλικίας, ὅτε αἰφνης ἡ ἐργασία παύει, αἱ πόλεις ἐρημοῦνται καὶ δὲν μένουσιν εἰς αὐτάς εἰμὴ γέροντες καὶ νήπια· οἱ λαμῶνες καὶ τὰ ποίμνια παραδίδονται ἀφροσύρα εἰς τὰ ἀγρία θηρία, πάντες δὲ οἱ ἀνθρώποι, παρασυρόμενοι ὑπὸ βέλατος ἀκαταμάχητου, ὄρωσι πρὸς ἐν καὶ μόνον σημείον. Ὁ μαγνητῆς, ὁ ἔλκων πρὸς ἐαυτὸν ὄλας αὐτάς τὰς ζωηρὰς δυνάμεις, εἶναι ὁ χρυσός. Αἱ χιλιάδες αὐταὶ τῶν ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων οἱ ὀφθαλμοὶ σπιθηροβλοῦσι καὶ ἡ ὄψις εἶναι ἐξημμένη, οἱ ὁποιοὶ ἀφίνουσι τὰς οἰκίας των, τοὺς ἀγροὺς των, τὰς ἐστίας των, καὶ, ὠπλημένοι μὲ δόρυ καὶ ἀκαπάνην, ἀνασπύτουσι σπασμοδικῶς τὴν γῆν, εἶναι χρυσόθηραι· ἀπὸ εὐρέθησαν ἐκεῖ μεταλλεῖα περιέχοντα ἠσαυρὸς ἀνηκούστους, τερατώδεις, πρὸς τὰ ὅποια συγκρινόμενα τὰ μεταλλεῖα τῆς Καλλιφορνίας φαίνονται πτωχὰ. Ὁ ἀναγινώσκων τὰ θαύματα ὄσα γράφονται ἀπὸ Αὐστραλίας νομίζει τῶντι, ὅτι ἀναγνώσκει τὰ παραμύθια τῆς Χηλιμᾶς.

α Φαντασθεῖτε, λέγει, μία τῶν ἐπιστολῶν ὄσας δι-μοσιεύουσιν αἱ Ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες, χωριστάτην κοι-

λάδα, περιζωσμένην υπό δάσους, τῆς ὁποίας τὸν ποθὲν καλύπτει τῆς χλοερῆς, ποτιζόμενος ὑπὸ δαυνοῦς βρύκας. Αὐτός ἐστὶν ὁ τόπος τῆς ἐπαγγελίας. Τὴν στιγμήν ταύτην, ὁ τόπος οὗτος εἶνα κατατε-
μηένος, ἀπαραλλάκτως ὡς κυψέλη μελισσῶν, ἀπὸ τρίπας, ἂν ἐκάστη ἔχει ὀκτώ τετραγωνικῶν ποδῶν περίπου ἑκτασίαν, βῆθος δὲ διάφορον ἀπὸ ἕξ μέχρι τεσσαράκοντα ποδῶν. Ἡ ποσότης τοῦ χρυσοῦ ἢ ἀπὸ αὐτῶν μέχρι τοῦδε ἐξαχθεῖσα εἶναι ἀπίστευτος. Ἀπο μίαν μόνον τρύπαν ἀνθρώπου 40,000 δραχμῶν, ἀπο

ρισθῆ κατ' ἔτος 30 000 δραχμῶν καθαρὸν κέρδος, ἢ οὐ πληρώσει διὰ τὰ ἐξοδα του, τὰ ὅποια σήμερον εἰσίν τίντασαν ὑπέρογκα. Εἶναι δὲ τινες κερδοφόροι 280,000 δραχμῶν εἰς δύο μῆνας, διότι, τέσσαρες τες, ἐμοίρασαν 1,120,000 δραχμῶν. »

Ἄλλη δὲ διαλαμβάνει.
« Ἐξ ἐβδομάδος, εἰς μὴν, δεκαπέντε ἡμέρας, ἐπι μόνον ἡμέρας παράγνουσι ποσὰ ὑπέρογκα. Πρὸ μὲν σιγμῆς εἶδα τέσσαρας ἀθρώπους φορτίζοντας εἰς ἱμάξαν κιβώτιον, τὸ ὅποιον μετὰ κόπου ἰδύοντο

ἄλλην 50,000. Εἰς τῶν φίλων μου, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὁποίου γράφω τὴν παρούσαν, εἶδεν ἐργάτην λαμβάνοντα 40,000 δραχμῶν ἀντιμισθίαν, δι' ἐργασίαν μιᾶς ἐβδομάδος. Εἰς διάστημα μόλις περιέχον τινὰς ἑκατοντάδας ποδῶν, βλέπει χιλιάδας ἀθρώπων ἀσχολουμένων ὡς μελίττας καὶ μετὰ τὴν αὐτὴν σφιδῶν βόμβον εἶναι δὲ τῶσον πυκνοί, ὥστε δὲν εἰμπορεῖς νὰ διέλθῃς μεταξὺ, χωρὶς νὰ τοὺς ἐγγίσης. »

Ἄλλη δὲ ἐπιστολὴ γράφει.
« Ἀνθρώπος, μετρίως ἐργαζόμενος, εἰμπορεῖ νὰ πο-

αὐτοὶ νὰ μεταφέρωτε περιεῖχε δὲ τὸ προϊόν ἐργασίας ἐξ ἐβδομάδων καὶ ἐξόγιζε βεβαίως ὑπὲρ τὰς δέκα ἑκατὰ λίτρας. »

Οἱ χρυσολόγοι αὐτοὶ ὁμοιάζουσι τοὺς ἀθρώπους ὅποιοι συμπίπτει νὰ κερδήσουν εἰς λαχείον μέγα ἡμάτων ποσὸν ἢ νὰ λάβωσιν ἀπρισιθάκητον κληρομῆν' πανηγυρίζουσι, δαλαθῆ, τὴν τύχην των διὰ τὴν ἀσπίδα. Εἰς τινὰς ὁ χρυσὸς ἐπρόξενει ἀπὸ μέγαν, ὥστε κατήντησαν νὰ ἐκπληρώσιν ὀρέξεις ἐπι- τὴς Κλοσπάτρας· ὁ μὲν παρεμβάλλει γραμμάτιον

λίριον, ἢ τοὶ 140 δραχμῶν, μεταξὺ δύο πλακούντων καὶ τὸ τρίγει ὡς ζυμορικόν, ὁ δὲ συστρέφει δύο γραμμάτια καὶ τὰ καταβάζει ὡς καταπότιον. Ἄλλοι, πληρόνους τὰ ἐλάχιστα πράγματα διὰ γραμματίων, μὴ λαμβάνοντες τὸν κόπον νὰ περιμένωσι τὴν εἰς αὐτοῦ ἀπόδοσιν τοῦ πλεονάζοντος πρὸς εἰς ψιλὰ νομίσματα. Ἐνὶ λόγῳ ὁ χρυσὸς ἀκορπίζεται, δὲν ἀριθμεῖται, καὶ ἀνθρώπος ἀπὸ τὸν ὅποιον ἐκλεψεν 8 ἢ 9000 δραχμῶν, ὑφώνει τοὺς ὄμους καὶ λέγει μετὰ πολλῆς ἄταραξίαν, « Αἱ! μήπως δὲν ὑπάρχουν ἄλλαι! »

Ἄλλ' εἰς τὸν κόσμον τούτον δὲν ὑπάρχει καλὸν κακότητος ἀμικτὸν· ἀνὴρ χρυσὸς ἤρχετο βῆθμεθδὸν καὶ κατ' ὄλιγον, ἤθελεν ἀναμφιβόλως χρησιμεύσει ὡς πηγὴ νῆα καὶ φυσικὴ εὐπορίας, ἀλλὰ ἤλθεν ὡς καταρράκτης καὶ ἀληθῶς κατεπόντισε τὴν ἀσπιστάτου αὐτῆν κοινωνίαν. Πῶς ἡ ἀληθῆς φιλοπονία, ἡ τακτική, ἡ ἀμειβομένη κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς φιλοπονία ἦτο δυνατόν ν' ἀνθίστη εἰς τὸν καταπληκτικὸν συναγωνισμὸν τοῦ εὐρεθέντος πλοῦτος; Ὅλοι ὄσοι εἰς τὰς πόλεις μετρήχοντο ἡ ἐμπορίαν, ἡ βιομηχανίαν, ἡ ἄλλο ἐπάγγελμα, ἡ δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν ὑπηρεσίαν, παρήτησαν τὰ πάντα διὰ νὰ ὑπάγωσι νὰ συλλέξωσι χρυσίον σωρῶδον· καὶ αὐτὰ τὰ πληρώματα τῶν πλοίων ἐλειποτάκτησαν ἀθρόα, διὰ νὰ ἀκολουθήσωσι τὸ ἀκατανίκητον βεῦμα.

Λέγουσιν, καθὼς ἤξούριτε, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς τῆς Φρυγίας Μίθας κατέθελε τοὺς ὑπὸ κτήνους του διὰ τῆς εἰς τὰ χρυσορυχεῖα ἐργασίας, φιλόσοφοί τε, διὰ νὰ τὸν ἀποδείξῃ τὸν κίνδυνον τὸν ὅποιον εἰς τοῦτου τρέχει, παρέβλεπον εἰς τὴν τράπεζάν του φαγητὰ χρυσά, τὰ ὅποια ὁ μονάρχης δὲν εὗρε ποτὸς νόστιμα. Τὴν στιγμήν αὐτὴν οἱ ἀποικοὶ τῆς Αὐστραλίας εὐρίσκοντο εἰς τὴν θέσιν τοῦ βασιλέως Μίθας· ἔχουν χρυσὸν πολλὸν, ἀλλὰ οὔτε τροφὴν ἔχουν, οὔτε ἐνδύματα. Οἱ θρηνοῦντων εἶναι κωμικὸι συγχρόνως καὶ θλιβεροί. Εἰς ἐξ αὐτῶν γράφει ἀπὸ Μελβούρνου, τῆς πρωτεύουσας πόλεως,

« Ἔχω χρυσὸν ὑποδημάτων καὶ δὲν εἰμπορῶ νὰ κατασκευάσω αὐτὰ, οὐκ ἀνδράπηκα τιμὴν καὶ ἀνὴν πληρώσω. Εἰμπορῶ ἀκόμη καὶ προμηθεύομαι τὸν ἐπιούσιον ἄρτον μου κατ' ἔλεος, ἀλλὰ δὲν εἶναι βέβαιον ἀνὴν θέλω ἔχει αὐτὸν καὶ αἶσιον. Δίλω 5 σελίνια δι' ἕνα κἀδον νεροῦ καὶ 30 σελίνια δι' ἕνα κοιλὸν βρόμου, πρὸς διατροφήν τοῦ ἵππου μου. Ὅλοι οἱ ὑπηρεταὶ τοῦ δικαστοῦ ἀνεχώρησαν, ὅθεν δὲν εἰμπορεῖ νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἀμαξίαν του· οἱ υἱοὶ του καθαρίζουσι τὰ μαχαίροπεύρουνα καὶ σφουρίν, ἐντὸς φορείου, τὸν πατέρα των εἰς τὸ δικαστήριον. »

Ἄλλος γράφει
« Εἶπον εἰς τὸν ὑπηρετὴν τοῦ ξενοδοχείου νὰ δώσῃ νὰ πλύνωσι τὰ ρούχα μου· ἀλλὰ μετ' ἀπεκρίθη ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εὐρεθῇ πλύστρα. Διὰ ν' ἀλλάξῃ τις ἀσπρόβροχον ἀνάγκη ν' ἀγοράσῃ νῆα. Τὰ ὑποδήματα πληθύνονται 80 δραχμαὶς ἀπ' ἑτέρου γίνεται φοβερὰ κατανάλωσις. Καμπανίτου οἴνου, οἴνου νεύματος καὶ ζύου. Εἰς ἀπῆλος τῶν μεταλλείων παρήγγειλε χθὲς 1200 βουκάλια, διότι πωλεῖ 70 αὐτῶν δωδεκάδας καθ' ἡμέραν εἰς τοὺς πηγαινοσχομένους χρυσορυχοὺς. »

Ἄλλος πάλιν, τὸν ὅποιον ἐγκατέλιπον ὄλοι οἱ ὑπ-

ρεταί του καὶ ἔστις συγυρίζει ὁ ἴδιος τὸν ἵππον του, ἐνῶ ἡ σύζυγός του μαγειρεύει, γράφει.

« Εἰς τῶν πλουσιωτέρων κατοίκων τῆς πόλεως μας, ἔχων ἀπειρὰ ποίμνια, μὴ ἤξούριον δὲ πῶς νὰ συλλέξῃ τὸ μαλλίον αὐτῶν, ὑπῆγεν εἰς τὰ μεταλλεῖα, διὰ νὰ καταπίσῃ ἀνθρώπους τινὰς νὰ ἀναλάβωσι τὸ ἔργον. Τοὺς ἠρώτησε, τί θέλουν; τὸν ἀπεκρίθησαν, ὄλον τὸ μαλλίον. Ἄπρκατον δὲ ἀπεργόμενον, τὸν μετακάλεσαν καὶ τὸν εἶπον· « Αὐθῆντα, ἔχῃμεν χρυσὸν μαγέρον· ἀνὴρ σὲ συμφέρῃ ἢ ὑπερσοία αὐτῆ, σὲ δίδομεν 25 δραχμαὶς τὴν ἡμέραν. »

Ἐν μέτρῳ τῆς ἀφθονίας αὐτῆς τοῦ χρυσοῦ, οἱ μάλλον ὄλον τῶν λοιπῶν πάσχοντες εἶναι οἱ ἰδιοκτήται τῆς γῆς· τὰ παντοπωλεῖα ἀνθρώποι, διότι διὰ τὰ ἀντικείμενα τῆς καταναλώσεως ἐβλήθησαν εἰς τιμὰς παραλόγους. Ἄλλ' ἡ τάξις τῶν ἀθρώπων ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἀπατελοῦσι τὸν βῆθιν πᾶσας τακτικῆς κοινωνίας, οἱ ὅποιοι ἔχουσιν εἰσδήματα ὀρισμένα, κατεπράφη ἐξ ὀλοκλήρου καὶ θρῆναι καὶ ὀδύρεται.

« Μανθάνομεν, λέγει ἐπιστολὴ γραφεῖσα ἐκ Μελβούρνου, ὅτι ἀνεκαλύφθησαν νέαι μεταλλεῖα· φαίνεται ὅτι ὁ χρυσὸς ἐπληθύνησεν. Πῶς θέλετε λοιπὸν νὰ μὴ καταστραφῇ ἡ ἀποικία; Πῶς εἰμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ ἐργασία; Θετέον, ὅτι ἐν τῷ διαστήματι τοῦ προερχοῦς ἔτους θέλουν μᾶς ἔλθαι 100,000 ἀποικοὶ, ἢ μήπως κἀνεὶς ἐξ αὐτῶν θέλει μείνει εἰς τὴν πόλιν ἢ εἰς τοὺς ἀγροὺς διὰ νὰ κερδίῃ μερικὰ σελίνια τὴν ἐβδομάδα, ἐνῶ εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ 130 τὴν ἡμέραν εἰς τὰ μεταλλεῖα; Εἶναι ἀνοησία, καὶ τὸ πιστεύοματις. . . . Ἄν ἦσαν τοὺς ἀλλήλους τὰ χρυσορυχεῖα ὀλίγα, ἀνὴν ἦτο ἔλλειψις νὰ ἐξαρτηθῶσιν, αἱ συμφοραὶ μας, τοῦ καιροῦ προλόγτος, ἤθελον παύσοι· ἀλλ' ὄχι, τὰ ἀερώματα τοῦ χρυσοῦ δὲν ἔχουσιν ὅρια καὶ εἰ- ροὶ ἀνεξάντητα! »

Ἐπάρχουν κωμωδία περὶ τῶν ἀθρώπων οἱ ὅποιοι δὲν ἤξούριον τί νὰ κάμωσι τὸν πλοῦτον, καὶ ἄλλαι περὶ τῶν δυστυχημάτων τῶν εὐτυχῶν ἐρκαστῶν· ἀλλὰ τίποτε δὲν δύναται νὰ συγκρατῇ μετὰ τὴν ἀφελῆ ἐκφρασιν τῆς ἀπελπισίας ἐκείνης. Πρὸ ἡμῶν ὅπου ὄλος ὁ κόσμος ἀληθῶς εἰπεῖν δὲν πλεῖ εἰς πέλαγος χρυσοῦ, δυσκόλως δύναμεθα νὰ φαντασθῶμεν ἀνθρώπον ὀλοφυρόμενον, διότι τὰ χρυσορυχεῖα κινδυνεύουσι ν' ἀποβῶσιν ἀνεξάντητα. Ὁ χρυσὸς τοσοῦτον ταυτίζεται μετὰ τοῦ πλοῦτου, ὥστε ἀλλόκοτος φαίνεται ὁ ἀπελπισίζομενος διότι πρόκειται νὰ εὐρεθῇ ἀφθονος χρυσός. Ἡ ἀλήθεια ἐν τούτοις εἶναι, ὅτι ἡ κυρίως λεγομένη ἀποικία καταστράφη ἢ μετ' οὐ πολὺ καταστρέφεται.

Εἰς τὴν Καλλιφορνίαν ὁ χρυσὸς δὲν ἀντρέψῃ τι, διότι δὲν εἶχε τί νὰ ἀνατρέψῃ· διότι ἐν αὐτῇ δὲν προπῆρ- χεν, ὡς ἐν Αὐστραλίᾳ, γεωργία, καὶ κοινωνικὴ κατῆ- στις, καὶ ἀποθησαύρισμα πεντηκονταετοῦς ἐργασίας. Ὁ περιοχίτης αὐτὸς χρυσὸς κατέπεσεν ὡς κεραυνὸς ἐν τῷ μέτρῳ τῆς ἀρτιγεννήτου ἐκείνης κοινωνίας· ὁ ἀποικὸς θεωρεῖ μετ' ὀλίγον τοῦ τοῦ ἐκτεταμένους αὐ- τοῦ λευμῶνας, ὅπου δὲν φαίνεται ψυχὴ ἀνθρωπίνη, καὶ τὰ ποίμνια του ἐγκαταλειμμένα εἰς τοὺς ἀγρίους κύναις καὶ εἰς τὰ νοσήματα. Ἐπικαλεῖται ὀδυρόμενος βραχίονας, βραχίονας καὶ πάλιν βραχίονας! Στίλλει

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΟΥ ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΝΟΥ ΠΑΛΑΤΙΟΥ

—ο—

Ελπίζομεν ότι δεν θέλομεν κριθῆ ὡς ἀκαίρια ἤ φροντες, διότι ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ κρυστάλλινον κλάτιον, ὅταν τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ τοῦτου ἐγκυβερνητοῦ τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, οὐδ' ἔχως αὐτῶν ἐν τῷ Ἰδαίῳ ἄλσει (Hydro-Parc), ὅταν ἐβίβη τελευταῖος κύβος περὶ τῆς τύχης του. Ἀλλ' ἐπιγίνομεν ὅτι αἱ βιογραφίαι μετὰ θάνατον μάλιστα γράφονται, εἰσὶν αἱ ἀρισταί, ἐπιτρέπουσαι τῆς περιωπῆς ἐποψίαν, χωρὶς νὰ ἐπιπροσθώσιν αἱ τῆς αἰσιν καὶ προσοχῆν περιστάσῃσι εἰσάσσοντες καὶ ἀνεκῶς ἀλλοιοῦμενοι βιωτικαὶ λεπτομέρειαι. Τοῦτου ὄντι συνέδη καὶ ὡς πρὸς τὸ προκειμένον παλάτιον εἶναι βεβαίως τοῦτο ἐν τῶν κυριωτέρων θαυμάτων ἀπ' ὅσα δέδοται τοῖς συγχρόνοις νὰ θαυμάσῃ ἀλλ' ἐτι μείζον θαῦμα ἢν αὐτὴ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἰδέας τῆς βιομηχανικῆς συνόδου ὄλων τῶν ἡγῆς ἐθνῶν, καὶ μυριάδας θαυμάτων περιεχῶν ἐκαστοῦ παλατίου ὑποδιαιρέσεις, ὥστε φυσικῶς αἱ ἐπιπλάσεις διηροῦντο ἢ μάλλον συνεχέοντο, συνεχῶν ὄντων γεγυμνωμένων τῶν ἐν αὐτῷ, ἢ ὡς τὰ τέλῃσι Βαβυλωνίως, ὡς ὁ κορμαστὸς κήπος, ὡς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς αἰ μεγάλαι σικαί, εἰς μόνην τὴν μνήμην τῆς φαντασίαν, ὀλοσχερέστερον δύναται νὰ ἐκτίμῃ ἢ καθαρὰ καὶ ἐξ ἑαυτοῦ ἀποβέβουσα ἀξία καὶ μὴ λειότης αὐτοῦ. Τὰς περὶ αὐτοῦ εἰδήσεις ἐρασιφίλων ἀπὸ τὸν αἰκῆν, τὸν δημοτικώτατον τῶν σημερινῶν συγγραφέων τῆς Ἀγγλίας.

Ἀποθνήσκοντες τῆς δικησείας του, ὡς ὁ δὲ γόρος, ὅστις προκειμένου περὶ κλοπῆς περιουτικῆς ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ, καὶ πρὸς ὃν ἀνυπόμονοι ἐτίδικός του ἐκράζε, αὐτὸς δικηγόρος! κατέβη εἰς τὴν τακτικὴν, ἢ ὡς ὁ λογικώτατος Γάλλος μάγος ὅστις θέλων νὰ γράψῃ περὶ ὀρυζογάλου, ἤρξασθαι τῆς κοσμογονίας, καὶ ὁ Δίκην δικηγόρος κατὰ τὴν πρῶτον Ἰαννουαρίου 1837 ἤρξατο περιηγητῆς, ὁ Σχομβούρκος, ἀναπλέων τὸν ποταμὸν Βαρβίκην, ἐν ἀμερικῆ τῆς ἡμερικῆς, ἐξεπλάγη ἐπιπλέοντα ἀνθρῶπιον γιγαντιαῖον, διαμέτρον ἑνὸς καὶ ἡμισίως περίπου ποδῶς ἔχοντα, πυκνὰ δὲ καὶ ἐπιπλέοντα ἄνωθεν πύλα, φύλλα δὲ πλατέα, πέντε ποδῶν ἢ μέτρον, πράσινα μὲν ἄνωθεν, κίτρινον δὲ ἄνωθεν ἐκ τοιαύτων ἀνθέων, λέγει ὁ Δίκην, ἐσύνδετο βλάστη ὁ Πολύφημος τῆς ἀνοδοῦσεως, ὡς ἐπρόσπερην εἰς τὴν Λευκοθένην. Ἀλλὰ ὁ Σχομβούρκος, εἰ καὶ ἀριστὸς τεχνικὸς, ἐπειδὴ ἄνωθεν ποτὲ δὲν εἶχεν ἰδῆ τῆς ἀνοδοῦσεως τοῦ Πολυφῆμου, δὲν ἐγνωρίζε τὸ ἄνωθεν τοῦτο, τὸν Τιτᾶνα τῶν ἀνθέων, δι' ὃ καὶ ἐδωκεν αὐτῷ τὸ ὄνομα τῆς Βασιλείας του, καὶ ἐπεμψεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀνθρῶπιον, καὶ κάλυκας, καὶ φύλλα, καὶ ῥίζαι καὶ σπέρματα. Ἀλλ' ὅπως τὸ ἄνωθεν βλαστήσῃ δὲν εἶχε μόνον σπέραι καὶ ῥίζαι· ἐχρειάζοντο καὶ αἱ ἀπὸ περιστάσεις τοῦ ὕδατος, τοῦ ἀέρος, τῆς θερμότητος

ἐχρειάζοντο τὸ αὐτὸ κλίμα καὶ ὁ αὐτὸς οὐρανός. Ταῦτα ἀελάθη νὰ μεταφέρῃ εἰς Ἀγγλίαν ὁ Κ. Πάξτων, κηπουρός τοῦ δουκὸς τῆς Δεβονσῆρης, ὅστις εἶναι συγχρόνως πεπαιδευμένος ὡς ἀκαδηματικὸς, καὶ ἀνὴρ μεγαλοφυέστατος. Κατεσκευάσεν ἐπομένως κώλην ὑγρῶν τοῦ Ἄουμασίου ἄνθους, ἐβέρμανε διὰ σωλήνων τὴ ὕδωρ ὅσον ὁ ἥλιος τῆς Ἀμερικῆς θερμαίνει τὸ τοῦ Βαρβίκου, τῷ ἔδωκε δὲ μικρῶν τροχῶν τὸν μικρὸν κυματισμὸν ὃν δίδουεις τὸν Βαρβίκην ὁ ἐπιχώριος ζέφυρος, καὶ κατέκλεισε τὸν μεγαλοπρεπῆ ξένον τοῦ φητικῶ βασιλείου εἰς ὕδατον οἶκον, συγκεντρῶντα καὶ θλῶντα τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας εἰς τὴν πᾶτριόν του, θερμοκρασίαν. Τὸ ἐξωτικὸν φυτόν ἐφάνη εὐγνώμον εἰς τὴν πολυτελῆ καὶ τὴν φιλοξενίαν, καὶ ἤνθησε καὶ ἐβλάστησε, καὶ ἐβλάστησε τὸσον ταχέως, ὥστε ὁ οἶκός του πλέον δὲν τὸ περιελάμβανε, καὶ ὁ Πάξτων ἠναγκάσθη νὰ τῷ κατασκευάσῃ ἄλλον μείζονα καὶ ἀναλογώτερον πρὸς τὰς προούσας του διαστάσεις.

Οὕτω συνελήφθη ἡ πρώτη ἰδέα τοῦ κρυστάλλινου παλατίου. Ταῦτα δὲ συνέβαινον περὶ τὰ 1850, ὅτε πολλὸς λόγος ἐγένετο περὶ τῆς γενικῆς ἐκθέσεως τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων ὄλων τῶν ἐθνῶν, καὶ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῆς θέσεως εἰς ἀνέγερσιν αὐτοῦ. Πολλοὶ ἐπρότειναν πρὸ Ἰδαίου ἄλσεος. Ἀλλ' ἄλλη πατρία, συγκειμένη κυρίως ἐκ τῶν περιοικῶν, ἀντέλεγε, καὶ πρὸ πάντων ἐπλήρου τῆς ἐφημερίδας διχαμπτυρήσεων. Πῶς! νὰ κοπῶσι τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα δένδρα, τέκνα τῶν αἰώνων καὶ ἐγκαύχημα τοῦ λαμπροτάτου περιπάτου τῆς πρωτεύουσας. Καὶ πόση ἀνησυχία ἐπὶ μῆνας, ἴσως ἕτη δλόκληρα, δι' ὄλους τοὺς γείτονας, δι' ὄλους τοὺς περιδιαβάζοντας, ὅλη ἡ ἀτελεύτητος ἐκείνη μετακόμισις, ἡ ἐργασίς, ἡ οἰκοδομὴ τοιοῦτου πλήθους ξύλων, πλίνθων, λίθων, πηλοῦ, τοσαύτης ὕλης ὅση ἤρκει εἰς ἀνέγερσιν δέκα Αἰγυπτιακῶν πυραμίδων! Ἐπειτα ὁποία ἐπρεπε νὰ ἦναι ἡ στέγη ὑφ' ἣν ἐμελλον νὰ κατασκευάσωσιν ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς, καὶ ὅποιοι οἱ τοῖχοι οἱ μέλλοντες τοιαύτην νὰ φέρωσι στέγην, καὶ πᾶσος ὁ χρόνος ὁ ἀπαιτούμενος δι' ἀνέγερσιν τοιαύτων τοίχων, καὶ πότος ὁ εἰς ἀποξήρανσιν αὐτῶν ἀναγκαῖος! Πάντα ταῦτα συνεζήτων ὅλοι τοῦ Λονδίνου αἱ ἐφημερίδες, συγχρόνως μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος, καὶ μετὰ πολλὴν περισσοτέρας ἐκτάσεως.

Μεταξὺ ἄλλων καὶ ὁ Πάξτων, ἀνεγίνωσκε μὲν καὶ τὰ περὶ Πασφίκου καὶ Πάρκερ, ἀλλὰ μετὰ πολλὴν περισσοτέρας προσοχῆς ἀνεγίνωσκε τὰ περὶ τῶν ἀπειτήσεων καὶ τῶν ἐνστάσεων τῆς οἰκοδομῆς τοῦ παγκοσμίου καταγωγίου, καὶ εἰς πᾶσαν ἀνάγνωσιν διάφοροι ἰδέαι τῷ ἀνεπλήρῳ εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ τῷ ἐγαργάλλῳ τὴν κεφαλὴν. Ἀλλ' ὁ Πάξτων ἦτον πολυάσχολος ἀνθρωπός, ἀνθρωπός ὅστις δὲν εἶχε καιρὸν νὰ παραδίδηται εἰς ὄνειροπολήσεις, ἐκτός ὅταν αἱ ὀνειροπολήσεις αὐταὶ ἀπαιτεῖτο νὰ φέρωσι καρπὸν τινα. Μίαν αὐγὴν ἀναπαυόμενος ἀπὸ τὰς πολλὰς ἀσχολίας του, προσέβρυνεν ὡς προεπτάμενος τοὺς ἐνόρκους τῆς ἐπαρχίας του ἐπὶ μικρᾷ τινος δίκης περὶ κλοπῆς. Ἐν ὅσῳ οἱ μάρτυρες ἐζητάζοντο, ὁ Πάξτων, κρητῶν χρωστῆρᾷ εἰς τὴν χεῖρα, ἐσημίει ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ

κειμένου ἐμπρὸς του. Περὶ τὸ τέλος τῆς δίκης, εἰς τὸν ἐνόρκων, θέλων νὰ φωτισθῇ ἐντελέστερον πρὶν ἢ δώσῃ τὴν ἐτυμηγορίαν του, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν προϊστάμενον τὸ χαρτίον ἐφ' οὗ ἐσημίει. Ἀλλ' ἐξεπλάγη μεγάλως ἰδὼν ἀντὶ πᾶσης σημειώσεως τινὰς γραμμάς, τινὰς ἀριθμοὺς καὶ ἐν σχέδιον οἰκοδομῆς. Ὁ Πάξτων ἐγνωρίζε κατὰ τόχην ἀπὸ τῆς προτερας τὴν συζητουμένην ὑπόθεσιν, διὰ τοῦτο δὲν ἐδίδεν οὐδεμίαν προσοχῆν εἰς αὐτήν, ἀλλ' ἐσχεδιάζε τὸ οἰκοδόμημα διὰ τὴν παγκοσμίου ἐκθέσιν. Καὶ ὁ μὲν καταγοροῦμενος ἀθωώθη· ὁ δὲ Πάξτων ἄμα ἐπερατώθη ἡ δίκη, ἐδίπλωσε τὸ χαρτίον καὶ τὸ ἔβαλεν εἰς τὸν κόλπον του, ἤλθεν εἰς τὸν σιδηροδρόμον καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Λονδίνον. Καθ' ὅδον ἡ συνοδεία ἐστάθη ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν εἰς ξενοδοχεῖον δια νὰ γευματίσῃ οἱ ὀδοιπόροι. Αἰμώτων ὁ Πάξτων, διότι δὲν εἶχε προγευματίσει, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐστιατόριον καὶ ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν· ἀλλ' ἐκεῖ ἀπήντησεν ἕνα γυμνασιον, ὅστις τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα, τὸν περιήρμον ἀρχιτέκτονα τῆς σωληνωτῆς γερούρας τοῦ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ ἱρλανδίας πορθμοῦ, τὸν κατασκευαστὴν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ σιδηροδρόμου, τὸν ἐνδοξον Στεφενσῶνα, τὸν Λειτοκράτην τῶν νέων χρόνων.

— Εὐτυχῆς ἀπάντησις, εἶπεν ὁ Πάξτων! Μὴ ἐνεθυμιάσατε ὅτι ἔχω εἰς τὸν κόλπον μου τοῦτο τὸ χαρτίον· ἰδέτε το. Κεῖναι σχέδιον τοῦ οἰκοδομήματος τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως. Εἰπέτε μοι τὴν γνώμην σας ἐλευθέρως, ἐνθυμούμενος ὅτι δὲν εἶμαι ἀρχιτέκτων καὶ δὲν ἔχω ἀρχιτέκτονος φιλαυτίαν.

— Ἄ! τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως! εἶπεν ὁ Στεφενσῶν. Τῷ ὄντι; τῷ ὄντι; εἶναι τὸ χλιιστὸν ἐκατοστὸν πρῶτον σχέδιον· καὶ ἐβόησεν τὸν ζῶμον ὅστις τῷ εἶχε παρατελῆ, μετὰ θορύβου ὅστις οὐδὲν ἀγαθὸν ἐφαίνετο αἰωνίων εἰς τῆς δωδεκάτης ἐκατοντάδος τὸ πρωτογενὲς τοῦτο προϊόν.

Οὕτως ἐβόησθη ὁ ζῶμος ὅλος· μεταξὺ δ' αὐτοῦ καὶ τοῦ βειρωτικῶν ἐβόησεν ὁ Στεφενσῶν πρὸς τὸ χαρτίον ἀδιάφορον βλέμμα, συνωδευμένον ὑπὸ ἐλαφροῦ μειδιήματος, ἐκπρίξοντος εἰρωνείαν τινὰ, οὐχὶ πρὸς τὸν ποιητὴν τοῦ σχεδίου, ἀλλὰ πρὸς τὴν εὐθείαν ἑαυτοῦ, ὅτι συγκατένευε τῷ ὄντι νὰ ἐμβλέψῃ εἰς ἐπινοήμα κηπουροῦ, ἐπὶ ἀντικειμένου ἐφ' οὗ ἀπέτυχον αἱ μέγιστοι τῶν ἀρχιτεκτόνων. Καὶ κατ' ἀρχῆς μὲν ἔεμνε καὶ ἐνεφορεῖτο τὸ αἰματοσταγῆς κρέας, ἢ ἔπειτα τὸν μικρὸν τοῦ ζῦθου ἀφρόν, συγχρόνως ἐν ᾧ διέτριχε καὶ τὸν χάρτην, ἀλλ' οὕτως ὥστε ὑπερίσχυε τὸ πρῶτον, ἡ ὕλική τῆς διανοητικῆς ἐργασίας· κατ' ὀλίγον δὲ ἀπέβησαν αἱ δύο ἰσάσταθμοι, καὶ τέλος τοσοῦτον ὑπερίσχυεν ἡ δευτέρα, ὥστε ἀπαξ πληρώσας τὸ ποτήριον, τὸ ἐκράτησε περὶ τὸ ἐν τέταρτον πρὸς τὸ ἀνοικτὸν στόμα του, λησμονῶν νὰ τὸ πῆρ, καὶ ἀποδεικνύων ὅτι τῷ ὄντι πολλοῦ γε καὶ δεῖ μεταξὺ κύλικος καὶ χειλέων ἀκρῶν.

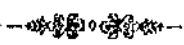
— Λοιπόν; . . . ἐρώτησε τέλος ὁ Πάξτων, οὐ ἡ ὑπόμνη εἶχε φθάσει εἰς τὰ ἔσχατα πέρατά της, καὶ ἤρχισεν ὑποκύπτουσα εἰς τὰ πρῶτα συμπτώματα νευρικοῦ πυρετοῦ.

— Τοιοῦτόν τι δὲν ἐδυνάμην οὔτε νὰ φαντασθῶ.

χρῆματα, στέλλει ἑκατομμύρια εἰς τὴν μητρόπολιν, ζητῶν εἰς ἀνταλλαγὴν ἀνθρώπους· καὶ ἡ μητρόπολις συνεκινήθη, καὶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ κόσμος τρέχει εἰς τὴν Αὐστραλίαν. Συνεκινήθη δὲ ἡ Ἀγγλία, ὅχι μόνον κηδομένη περὶ τῆς ἀποικίας της, ἀλλὰ κηδομένη καὶ περὶ ἑαυτῆς, διότι βλέπει κινδυνεύουσαν μὲν τῶν κυριωτέρων πηγῶν τῆς βιομηχανίας της. Τῶν οὐτῶν τὰ ἐργοστάσια τῆς Ἀγγλίας προμηθεύονται τὸ μάλιον τῶν ἀπὸ τὴν Αὐστραλίαν· ἀλλοτε οἱ Ἀγγλοὶ ἐλάμβανον τὸ μάλιον ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Γερμανίας, ἀλλὰ πρὸ εἰκοσίου ἢ εἰκοσιπέντε ἐτῶν τὸ φέρουσαν ἐξ Αὐστραλίας, ἡ ὁποία εἶναι χώρα ἐδική των. Τῷ 1828, ἡ Αὐστραλία δὲν ἔστειλεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰμὴ 120,000 λίτρας μάλιου, τῷ δὲ 1851 ἤλθον ἐκεῖθεν 43 ἑκατομμύρια λιτρῶν· ὥστε σήμερον ἡ ἀποικία ἐκείνη συντρέφει τὰ Ἀγγλικά ἐργοστάσια. Ἀλλ' ἂν τὰ ποιμίνα ἀραρισθῶσιν, ἂν δὲν ὑπάρξωσιν ἄνθρωποι διὰ νὰ συλλέξωσι τὸ μάλιον, ἂν ἐνὶ λόγῳ λέψῃ ἡ πρώτη ἐκείνη ὕλη, ἢ τί θέλουν ἀπογίνει τὰ ἐργοστάσια τῆς Ἀγγλίας; τί θέλουν ἀπογίνει αἱ πόλεις ἐκεῖναι πόλεις Loods, καὶ Halifax, καὶ Bradford, καὶ Rochdale, καὶ Haddersfield, καὶ τὰ περὶ αὐτὰς ἀκμύζοντα χωρία, τῶν ὁποίων ἡ βιομηχανία αὐτὴ ἀπετέλει τὸν πλοῦτον καὶ τὸ καύχημα; Οἱ ἐργάται τῶν μαλλινουργειῶν ἦσαν οἱ εὐπορώτεροι, οἱ χρηστότεροι, οἱ φιλονομιώτεροι τῶν ἐργατῶν· τί θέλουν γίνεσθαι, ὅταν αἰφνης διακοπῇ ἡ ἐργασίς των; Τὰ ζητήματα ταῦτα ἀνησυχῶσι πολλὸν τοὺς Ἀγγλοὺς, καὶ διὰ τοῦτο, μὲ τὴν συνῆθην αὐτῶν δραστηριότητα, ἐπεχείρησαν νὰ πέμψωσιν εἰς Αὐστραλίαν τὴν ἀπαραίτητον αὐτῷ δόσιν βραχιόνων· ἀνάγκη δὲ νὰ σπεύσωσι, διότι ὁ καιρὸς εἶναι βραχύς, μόλις ἔχον δύο μῆνας διὰ νὰ θεωρηθῶσιν τὴν χρεῖαν ταύτην. Ἄν καταστραφῶσιν οἱ λαίμωνες καὶ τὰ ποιμίνα, ἢ ζημία δὲν θέλει περιορισθῆ εἰς μόνον τὸ ἐνεστώδες αὐτῶν κεφάλαιον, πρέπει νὰ προσέσσης εἰς αὐτὴν καὶ τὸν χρόνον καὶ τὸν κόπον, ὅστις ἀπαιτεῖται διὰ νὰ δημιουργηθῇ ἐκ νέου τὸ κεφάλαιον τοῦτο. Πεντήκοντα ἔτη ἐργασίας καὶ βιομηχανίας ἐχρειάσθησαν διὰ νὰ γίνῃ ἡ ἀποικία, ἢ εἶναι σήμερον, διὰ νὰ εἰσχωθῶσιν εἰς αὐτὴν καὶ νὰ συνωικνωθῶσι μὲ τὸ κλίμα τὰ ποιμίνα· τὰ τοιαῦτα πράγματα δὲν αὐτοσχεδιάζονται ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ.

Ἀλλὰ ὑποθεθείτω ὅτι ἡ Ἀγγλία θέλει στείλει εἰς τὴν ἀποικίαν της χιλιάδας τινὰς ἀνθρώπων. Τίς ἐγγυᾶται, ὅτι οἱ ἀποικοὶ, ἅμα φθάσαντες, δὲν θέλουν ἐγκαταλείψῃ τὰ πάντα διὰ νὰ δράμωσιν εἰς τὰ μεταλλεῖα, ὅτι ἅμα ἀναπνεύσαντες τὴν πυρετώδη ἐκεῖνην ἀτμοσφαιραν, δὲν θέλουν καταληφθῆ ὑπὸ χρυσάγγης; Ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις θέλει στείλει στρατεύματα· ἀλλὰ τὰ στρατεύματα θέλουν ἄρα γε δυνῆθαι νὰ ἐμποδίσωσι τὸν λειποταξίαν ἢ νὰ ἀνελθῶσι καὶ αὐτὰ εἰς τὸν πειρασμόν; Τίς ἔσται ὁ φυλάσσειν τοὺς φυλάσσοντας;

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

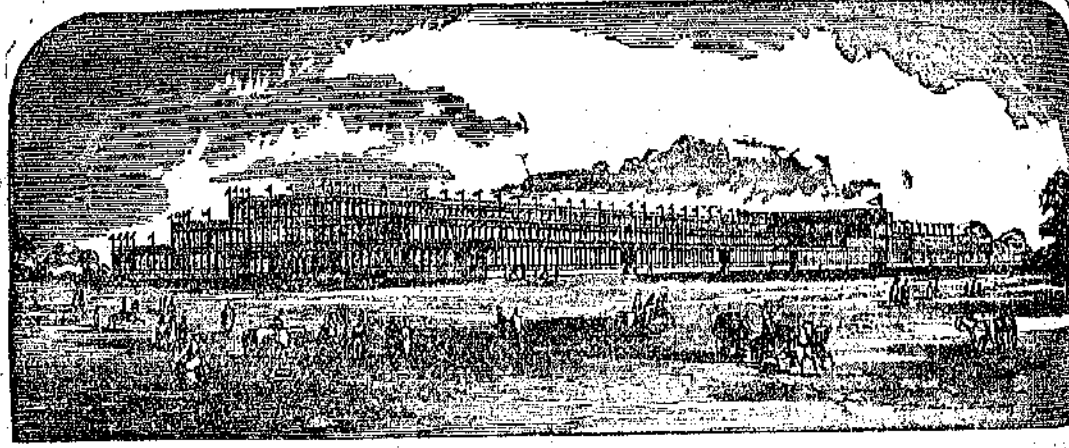

Είπασι, φίλτατε, ὁ μέγιστος τῶν ἀρχιτεκτόνων, καὶ ἂν μόνον οἱ κριταὶ σου εἶναι ἄξιοι σοῦ, τὸ σχέδιόν σου θὰ γίνῃ δεκτὸν πρὸς δόξαν τῆς Ἀγγλίας. Δὸς τοῦ ἐδά. Ἀναλαβάνου τὴν τύχην τόν.

Τοιαῦτα εἶπεν ὁ Στεφενσὼν, ὁ ἀληθῶς μέγας, διότι οἱ μεγάλοι ἄνδρες μόνον δὲν αἰσθάνονται φθόνον, τὴν αἰσχρὰν ἀκανθὰν τῶν ποταπῶν καρδιῶν· καὶ ἔλαβε τὸ σχέδιον ἀπὸ τῆς χεῖρας τοῦ ἀποπειρομένου ὑπὸ χαρᾶς κηπουροῦ.

Τὴν ἐπαύριον συνεδρίαζεν ἡ ἐπὶ τῆς μελτωμένης ἐκθέσεως ἐπιτροπὴ, προεδρευομένη ὑπὸ αὐτοῦ τοῦ πρίγκηπος Ἀλβέρτου, τοῦ τῆν μεγαλειόβαλον συλλαβόντος ἰδιάν. Ὁ Στεφενσὼν πολλὰς ἀπειραθῆν, ἀλλ' οὐδέποτε ἔβλεν ἀφορμὴν νὰ εἰσαγάγῃ τὸ ἐν τῷ κόλπῳ του σχέδιον, καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως, ἰδὼν τὸν πρίγκηπα ἀποσυρθέντα εἰς μίαν γωνίαν ἐν μυστικῇ συνδιαλέξει μετὰ τοῦ Ροβέρτου Πηλ, βιαζόμενος δὲ ν' ἀπέλθῃ ὁ ἴδιος, ἐνεπιστεύθη αὐτὸ εἰς ἕνα τῶν γραμματέων, ὅστις τὸ καθυπέβαλεν εἰς τὰ μέλη ἐκ μέρους του. Ὁ τε Πρίγκηψ καὶ ὁ Ροβέρτος Πηλ εὐαίμασαν μεγάλως τὸ σχέδιον α ἂν γίνῃ δεκτὸν, εἶπεν ὁ

χεν ἀνάγκην πρὸς ἐντελῆ ἐπιχώρησιν τινῶν μικρῆς τροπολογιῶν, καὶ ὡς τροπολογίαν ἐδέχθη τὸ ἀπ' αὐτοῦ, ὅσον ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμιῶν, ἀπέχον τοῦ Πάξτωνος. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἶχε τὰς δυσχερεῖας του, διότι ἡ προθεσμία καθ' ἣν αἱ τελευταῖαι τροπολογίαι καὶ πληροφορίαι ὤφειλον νὰ παρουσιασθῶσι, καὶ νὰ γῆ ἡ ὀριστικὴ κατακύρωσις, ἔληγε μετὰ τρεῖς ἡμέρας· ἡμέρα δὲ καθ' ἣν τοῦτο ἐγνωστοποιήθη εἰς τὸν Πάξτωνον ἦσαν σάββατον ἑσπέρας, καὶ ἡ ἐβδομάς καθ' ἣν ταῦτα πάντα ἐνηγοῦντο ἦν αὐτὴ ἐκείνη ἐν ἣν εἶχε κυρωθῆ ἐν ταῖς βουλαῖς ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ταχυδρομικῆς κοινωνίας ἐν κυριακῇ. Ἐπομένως ἐπὶ τῶν τῶν ἡμερῶν ἐστερεῖτο τῆς μιᾶς ὁ Πάξτωνος, ὅστις πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ὤφειλε νὰ εὐλέξῃ ἀπ' ὅλων τῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων τῆς Ἀγγλίας τὰς εἰδήσεις καὶ προτάσεις περὶ τῆς τοῦ ἕλου, τοῦ σιδήρου, τῆς κατασκευῆς αὐτῶν, καὶ ἄλλ' ὁ χρόνος δὲν εἶναι πλέον σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ μέγας, ὁ ἀκαταμάχητος ἐκεῖνος θεός, ὁ τὰ πᾶσι κατορθῶν ἢ κατὰ τὰς περιστάσεις τοῖς πᾶσι ἐπιείμανος. Ὁ χρόνος κατέβη τοῦ ὁρόνου, ἀπέθανε, καὶ

δεύτερος, ὅστις τοῦτο τὸ μέγιστον βελουργικὸν προϊόν ἀπ' ὅσα παράχθησαν ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς νέας μου φορολογικῆς τοῦ ἕλου διατιμῆσεως.

Καὶ αὐτὴ ἡ ἔκφρασις τῆς ἐπὶ ταῖς ἐργαίαις του ἐπιχειρήσεως ἀνεκδοκῆς του, αὐτὴ ἡ περὶ τοῦ κρυσταλλίνου παλάτιου κτίσεως του, ἦν ἡ τελευταῖα σχεδία ἧν λέξις ἦν ποτὲ ἐπρόφερον, ὡς ἡ περὶ Ἑλλάδος ἦν ἡ τελευταῖα του δημογορία εἰς τὰς βουλάς· διότι ἀμέσως ἀνέβη τὸν ἵππον του, καὶ ἐξῆλθεν εἰς περίπαιτον, πεισῶν δὲ τοῦ ἵππου, ἐπληρώθη καιρίως, καὶ μετὰ ὄνυ ἡμέρας ἀπέθανεν.

Ὁ Πάξτων προσεβλήθη μετὰ ταῦτα εἰς τοῦ πρίγκηπος, ἐξήγησε τὸ σχέδιον, καὶ εἶχε τὴν εὐχαριστήσιν ν' ἀκούσῃ ἀπὸ τοῦ στόματός του, ὅτι ἡ ἐπινοή του εἶναι ἀξιόλογος, καὶ ὅτι ἀφύκτως θὰ ἐπεκυροῦτο, ἀλλ' ἄλλη φθᾶσα δὲν εἶχε γίνῃ δεκτὴ. Τοῦτο ἦν πικρότατον πόμα εἰς χρυσὴν φιάλην διδόμενον. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἀνεγνώρισε τὰ προτερήματα τοῦ Πάξτωνίου σχεδίου, καὶ ἐσκέφθη πῶς ἀπαξ δεχθεῖσα τὸ ἔτερον, δύναται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τούτο· καὶ ἰδοὺ τί ἐσορίσθη. Εἶχε κηρύξει, ὅτι τὸ παραδεχθῆν σχέδιον εἶ-

τὸν διεδέχθησαν ὁ ἀτίμος καὶ ὁ ἠλεκτριμὸς· ἵδοντες ἐσπέρας ἦσαν, καὶ πρὶν γίνῃ σάββατον ἡμερᾶς τὰ βιομηχανικὰ καταστήματα ἀπὸ ἐξαπατῆσαι ἐσχευῶν τῆς νήσου εἶχον λάθει τὰς ἀνογκίας ἐπὶ τῆσιν. Τὴν κυριακὴν ὁ τηλεγράφος ἔμεινε ἀκίνητος· μένει ἀκίνητος πᾶσα ἡ Ἀγγλία· τὴν δὲ δευτέρῃ τὸ πρωτὸ ὁ Πάξτων εἶχεν εἰς τὸ γραφεῖόν του εἰς τὰς ἀποκρίσεις ὅλων τῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων, καὶ ἐντὸς τῆς ἡμέρας εἶχε περατώσει τὸν λογισμὸν του, διότι δι' εὐρεστάτου τρόπου, ἐπὶ συγχρόνως συνετέλει καὶ εἰς τὴν συμμετρίαν τῆς γωνίας του, εἶχε καταστήσει ἀπλουστάτην τὴν ἰσοπλάσιαν ταύτην. Ὅλοι του αἱ διαστάσεις ἦσαν πλάσια ἢ ἰσοπλαπλάσια τοῦ 24. Ὅτι οἱ κίονες ἀπέχονσιν 24 πόδας ἀπ' ἀλλήλων· οἱ δὲ 8 (τὸ ἐν τρίτον τῶν 24). Τὸ πλάτος τῆς ἐγκαταστήσεως εἶναι τρεῖς 24, τῶν δὲ λοιπῶν πεπερασμένων ἀριθμῶν, καὶ τῶν παρῶν ἀπαξ· καὶ ὅσον ἰσοπλάσια, καὶ ἀμέσως ἐγένετο δεκτὴ.

Ἄρτιον καὶ καλὸν οἰκοδομημα πρέπει νὰ ἔγῃ

φορα προτερήματα. Ταῦτα δὲ εἶσι, τὸ σκόπιμον δὲ τῶν μερῶν του, τὸ στερεόν, τὸ κάλλος καὶ ἡ συμμετρία, ὁ εὐκόλος διάπλους, καὶ εἰς τὰ βόρεια κλίματα, ἡ ξηρότης, ὁ φωτισμὸς καὶ ἡ θερμανσις. Ἡ εἰς μείζονα βαθμὸν τὰ πλείστα τούτων κεκτημένη οἰκοδομὴ εἶναι ἡ νικῶσα· ἡ δὲ τοῦ κρυσταλλίνου παλάτιου οὐ μόνον τὰ περιέχει ὅλα, ἀλλὰ τὰ συνδέει μετ' ἄλλου μεγίστου πλεονεκτήματος, συνήθως ἀποκλειομένου ὑπὸ τῆς αὐτῶν κατορθώσεως, τῆς μεγίστης ἐνδεχομένης οἰκονομίας. Διότι τὸ μεγαλοῦργημα τοῦτο τῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἶναι, ἀναλόγως τῶν διαστάσεων του, εὐθινοτέρου ἀπὸ ἰσομεγέθη καλύψαν ἀχυροσκεπῆ. Ἐκαστος αὐτοῦ κυβικὸς ποῦς συνεφανήθη διὰ τὴν περιπτῶν λεπτά, ἂν ἤθελε καταδοθῆ καὶ ἡ ὕλη ἀποδοθῆ τοῖς ἐργολάβοις, διὰ 12 δὲ λεπτά, ἂν ἤθελε μείνει διηνεκῶς. Τὸ ὅλον οἰκοδομημα περιέχει 33,000,000 κυβ. πόδας καὶ ἐξεμισθώθη πρὸς 79,800 λίρας εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, 150,000 λίρας εἰς τὴν δευτέραν. Πρὸς τούτοις ὁ Πάξτων ἐπέτυχε θαυμαστῶς καὶ τὰ ἄλλα προαναφερθέντα προτερήματα, δοὺς εἰς ἕκαστον τῶν μερῶν τοῦ οἰκοδομηματός του οὐχὶ μίαν, ἀλλὰ ποικίλας ὑπηρεσίας· οὐτὸς ἡ ἐξᾶπλῃ τῶν ἐξωτερικῶν κίονων σειρὰ χρησιμεύει οὐ μόνον εἰς τὴν εὐπρέπειαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀστήριξιν τῶν ἐπιχειρῶμενων μερῶν, συγχρόνως δὲ καὶ εἰς παραγωγὴν τῶν ὀμβρίων ὑδάτων, διότι οἱ κίονες ὄντες σωληνωτοί, δέχονται ὡς ὑδρορροαὶ τῆς στέγης τὰ ὕδατα, ἀπερ' ἄλλοι ὀριζόντιοι σωληνες κατὰ τὰς θέσεις αὐτῶν φέρουσιν εἰς τὰς δημοσίας ἀμάρας. Εἰσι δ' αἱ δευτεροὶ οὗτοι σωληνες σιδηροὶ καὶ διὰ τοῦ πάχους των ἰσχυροί, καὶ χρησιμεύουσι συγχρόνως ὡς θεμέλια, συνδέοντα μετ' ἀλλήλων τοὺς τρισηλίους καὶ τριακκοσίους ὀρθοὺς κίονοι τοὺς σωληνας. Ἀνάθεν δὲ συνδέονται στερεοτάτῃ διὰ σιδηρῶν πάλιν ζωνῶν ἐν εἰδεί ἐπιστυλίων, αἵτινες εἰσι συγχρόνως τὸ μόνον τῆς στέγης ἀστήριγμα. Ἡ δὲ ὀροφὴ χρησιμεύει, ὡς καὶ ὅλοι οἱ τοῖχοι, καὶ εἰς παράθυρα, ἦτοι εἰτάγει καὶ οἰκονομεῖ σφωρότατα τὸ φῶς καὶ τὴν θερμὴν συγχρόνως ὡς ὡς ὑπάγει ἐξωθεν τὰ ὕδατα τῆς βροχῆς πρὸς τὰς ὑδρορροὰς, καὶ ἐσωθεν συμπικνεῖ τοὺς ἀτμούς. Ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς ἐννοήσεως, ὅτι ἐντὸς οἰκοδομημάτων προωρισμένου εἰς σύγχρονον ὑποδοχὴν πολλῶν μυριάδων ἀνθρώπων, αἱ πῶσαι ὅλων αὐτῶν ἦδον ἀποτελεῖ ὀμίχλην ἀμειλλωμένην πρὸς τὴν αἰωνίως ἐπιεικῆ ἐπὶ τῆς κτίσεως τοῦ θαμέσιος· ἡ ἢ ἢ ἐκ τῶν μυριάδων ἐκείνων σωμάτων ἀκτινοβολοῦσα θερμότης τὴν ἀνεβίβαζεν ἐν εἰδεί νεφῶν πρὸς τὴν ὀροφὴν, ἐκεῖ συμπικνουμένη πρὸς τοὺς ψυχροὺς βελίους, ἤθελε καταπίπτει βροχὴν ἐπὶ τῶν ἐπισκεπτομένων τῶ κρυστάλλινον παλάτιον, οἵτινες ὄφειλον, ὡς ἄλλοι μανδραεινοί, νὰ περιέχωνται αὐτὸ πάντοτε μετὰ ἐξῆρόχια ἀναπεπταμένα. Βροχὸς δὲ λοιπὸν ὁ Πάξτων ποῖα ἢ θέσει τοῦ ἕλου καθ' ἣν αἱ σταγόνας δὲν πίπτουσιν ἀπ' αὐτοῦ καθέτως, ἀλλὰ παρακαλουθαῖαι τὴν κλίτην του μέχρι τῆς βάσεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸ διέθεσε τοὺς βέλους τῆς κορυφῆς του, κυματηδόν, ὡς τῶσα ἀλλεπαλλήλα ΑΑΑΑ, ὡν αἱ κάτω γωνίαι συνδέονται διὰ ῥάβδου ξυλίνης, κλίτης πρὸς τὰ

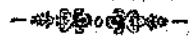
ἄνω, ὅπως χρησιμεύῃ ὡς ὑδρορροή, ἀπολήγουσα εἰς τοὺς κίλους κίονας, ἀλλὰ καὶ ἐσωθεν ἐχούσης ἀνά ἐν μικρὸν κλίωμα ἐκτερέωθεν, ὅπου συμπικνουμένη νὰ καταπίπτωσι, καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἐκρέωσι καὶ καταπύωσιν εἰς τὰς δημοσίας ἀμάρας αἱ κοινὰ ὅλων τῶν ἰθῶν τῆς γῆς ἀνθυμείσεις. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀκτινοβολοῦσα ἐκείνη θερμότης, τῶν πενήκοντα ἢ ἐξήκοντα χιλιάδων σωμάτων, περὶ ἧς ἐλέγομεν, δὲν εἶναι λίαν εὐάριστος, οὐδ' ὑγιής καὶ αὐτὴ· διὸ τοῦτο ὑπὸ τῷ ἐδάφους διέθεσεν ὁ Πάξτων 4 ποδῶν βάθειας διώρυγας, ἐχούσας εἰς τὰ πέρατα τὰς περικοκὰς λεγομένας παραθυροῦσας (μπαζούρια), δι' ὧν ἀνοιγομένων ἢ κλειομένων, εἰσάγεται κατὰ τὴν ἀνάγκην πλεον ἢ ἐλασσον αἶρος, αἱ δὲ σάνιδες τοῦ ἐδάφους ἔχουσιν ὡς ἐνὲς δακτύλου ἀραιώματα μετὰ τῶν, καὶ δι' αὐτῶν εἰσπνέει μὲν ὁ ἐξωτερικὸς ἀήρ, καταθεθίεται δὲ ἡ κόνις ἧτις καθ' ἡμέραν ἀερούται δι' ἰδιαιτέρας μηχανῆς, ἢ ἐπίτηδες ἐφεύρει ὁ Πάξτων.

Τὸ μήκος τοῦ ὅλου οἰκοδομηματος εἰς πόδας ἐκφραζόμενον, ἀναπολεῖ, κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν, τὸ ἔτος καθ' ὃ ἀνηγέρθη, διότι εἶναι ποδῶν 1851, τὸ δὲ πλάτος 450, καὶ τὸ ὕψος τοσοῦτον, ὥστε, ὑπὸ τὴν ἀστέγην του, περιελήφθησαν καὶ δὲν ἐπαυσαν τοὺ Ἰδαίου ἄλλους, ὁ εἰς τὴν οἰκοδομὴν του χρησιμεύσας βελός εἶναι ποδῶν τετραγωνικῶν ἐνενήκοντα χιλιάδων, εἰς βέλους, τοὺς μέγιστους τῶν ποτὲ κατασκευασθέντων, ἔχοντας δὲ τεσσαρῶν ἐννέα δακτύλων μήκος. Ἡ δὲ σιδηρουργικὴ ἐργασία σύγκεται ἐκ τῶν τρισηλίων καὶ τριακκοσίων κίονων, ἐχόντων μήκος ἀπὸ 14 ἢ μέχρι 20 ποδῶν, εἰς τριακοντατέσσαρα μίλια σιδηρᾶ σωληνων, διὰ τὸν ὑπὸ γῆν σύνδεσμον τῶν κίονων, εἰς διασχίλιας ἐκατὸν εικοσιτέσσαρας ζώνας, καὶ χίλια ἑκατὸν εἰκοσιεὶς ἀστήριγμα τῶν ὑπερῶν παρῶν. Ἡ δὲ ξυλοργία συνέλειτο ἐκ ῥάβδων πρὸς ὑποδοχὴν τῶν βέλων, ἐχουσῶν ὅλων ὁμοῦ μήκος διακοσίων πέντε μιλίων, σάνιδων διὰ στρώσιν τοῦ ἐδάφους, τριακοντα τριῶν ἑκατομμυρίων κυβικῶν ποδῶν, ἕκτος πάντοτε ἄλλων ξυλίνων καταπετασμάτων· θυρῶν καὶ Πᾶσα δὲ αὐτὴ ἡ καταπληκτικὴ ἐργασία ἐπερατήθη ἐντὸς τεσσαρῶν μηνῶν. Ἄς ἐμολογήσωμεν ὅτι οὐδ' ἡ Αἴγυπτος, ἢ τὰ ἑκατομμύρια τῶν δούλων ὡς ἐμφύργους μηχανὰς μεταχειρίζομένη, δὲν ἤθελε δύναθῆ ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ καὶ διὰ τόσον μικρᾶς δαπάνης νὰ παραγάγῃ τοιοῦτον μεγαλοῦργημα.

Ἀλλ' ἀπ' οὐ εἰς τὸν ναὸν τοῦτον τῆς ἐμπορικῆς ἀδελφότητος τῶν ἐθνῶν ἐπερατήθη ἡ ἀξιωματικὸς τελετὴ δι' ἣν αὐτὸς ἀνηγέρθη, κατὰ τὰς δοθείσας ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐπισήμους ὑποσχέσεις· τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἔπρεπε νὰ καταδοθῆ, καὶ νὰ μὴ μείνῃ αὐτοῦ οὐδὲ ἔχνος μαρτυροῦν τὴν παρουσίαν του. Ἀλλ' ἡ κοινὴ γνώμη δὲν ἠθέλησε νὰ κατακυρωθῇ τὸν προαναμολογηθέντα θάνατον τοῦτον τοῦ ἐν μεγαλοφυῶν κληθέντος, τοῦ ἐν δόξῃ ζήσαντος θαύματος, τοῦ ἐπαμύλλου τῶν ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου κόσμου θαυμάτων, καὶ ἦδη προσδιορίσθη ἡ θέσις εἰς ἣν, μετατεθῆν ὡς παιδίον τι ἄθυρμα, ἢ ὡς τὰ ἐν ταῖς μύθοις ἀναερῶν δαιμονίων μεταφερόμενα παλάτια, θέλει χρησιμεύει

του λοιπού εις διαρκή έκθεσιν όλων των θαυμάτων της βιομηχανίας, της φύσεως και της τέχνης.

Η ΠΑΝΩΡΑ.

Είς των άνηγωνιστών της Πανδώρας, άνηγωνίστης φιλομαθής, μάλλον ή πολυμαθής, μάς ήρώτησε δι' επιστολής του, τίς και όποία ή θεότης ής επώνυμον το ήμετερον σύγγραμμα.

Νά διδάζωμεν τω άγαθώ ήμων συνδρομητή την μυθολογίαν δέν επιχειρούμεν, ούδέ να εκθέσωμεν ένταύθα τόν ληξιαρχικόν έλεγχον των άρχαίων γνωστών και άγνωστων θεών, κατά τόν Ησίοδον, διότι το Ησιόδου, ούτε την εύπιστίαν, ούτε τή εύκαιρίαν, ούτε την εύφραν έχομεν. Χρηζόμενοι όμως τω άνηγωνίστη εκείνω, ίσως δε και τισιν άλλοις, θέλομεν εκθέσει τά τοις πλείστοις γνωστά περί Πανδώρας.

Ούδεις άγνοεί ότι πάντων των έθλων πάται αι άμετροι θρησκείαι παραδέχονται μετά την πρώτην κλάσιν του ανθρώπου, και πρώτην τινά αυτού εξαλοθρυσίν· άλλ' ως πρός το μέσον της εξολοθρεύσεως ταύτης διαφωνοεί πρός άλλήλας. Μεταξύ όμως άλλων ό τω Δευκαλίωνος των άρχαίων Ελλήνων μύθος παραδέχεται κατά μέρος ώς τοιούτον, τό κατακλυσμόν, ως και ή άληθινή τού Χριστού θρησκεία παρέδωκεν ήμίν, ότι κατακλυσμός γενικός επικάλυψε την γην όλην, και όλον τό ανθρώπινον γένος κατέστρεψε, πλην μιάς οικογενείας, τίς οικογενείας του Νώε.

Τού Νώε λοιπόν των άρχαίων Ελλήνων, του Δευκαλίωνος, ό πατήρ Προμηθεύς ήτο κατ' εικόνα και όμοίωσιν του πλάστου του, ούδόλιος ήττώμενος του Διός εις τάς πανουργίας. Μεταξύ δε των άλλων, έπαιξε, κατά την κοινήν φράσιν, εις τόν Κρονίδην και τό έξής.

Προσδιώρισαν οι θεοι και οι άνθρωποι τή πρός άλλήλους χρέη, και ό Προμηθεύς, αντίκλητος ή μάλλον πληρεξούσιος δικηγόρος των άπάντων ανθρώπων, επρότεινεν ώστε οι θνητοί μέρος μόνον του αρχαίου να προσφέρωσιν εις τους άθανάτους, τό δε λοιπόν να τρώωσιν αυτοί. Αφού δε διά πλειονοψηφίας εγένετο δεκτή ή πρότασις παρά των θεών, ό παμπόνηρος Προμηθεύς εσφαξε δύο βοΐς, και εις του ένός μεν τό δέρμα θίσαε τά όστα άμφοτέρων των βοών, εις δε τό άλλο τό κρέας και των δύο, άρθηκεν εις τόν Δία, άντιπροσωπεύοντα τους θεούς, την έκλογήν. Ο δε Ζεύς άγνωών όλως την άπάτην, εξελέξατο διά τους θεούς τό τά όστα περιέχον δέρμα και άφήκεν εις τους ανθρώπους τό άλλο.

Αλλά διά να χρησιμεύση εις τους ανθρώπους τό κρέας, επροεπη να έψηθη και διά να έψηθη έχρηζε πυρός, τό δε πύρ εκρυπτεν ό κεραυνούχος Ζεύς. Απακρίσασε λοιπόν ό Προμηθεύς, ένα φέρον την πανουργίαν αυτού εις πέρας, να κλέψη τό πύρ από τόν Δία. Και τω όντι εκλεψεν αυτό εις κούλον νάρθηκα και τό κρέμασεν εις τους ανθρώπους. Αλλά τότε εκδικήσιν πένειν ό πατήρ των θεών και των ανθρώπων,

— Προμηθεύ, τή είπε· χείρεις, διότι εξαπασας με εκλεψας τό πύρ, ώφραλιμώτατον εις σενή και τους μεταγενεστέρους σου ανθρώπους· άλλ' ή θελω δώσει αυτοίς, πρός τιμωρίαν, κακόν (!), το θέλουσιν άγαπήσει, και τοι τοιούτον. ο Ηίπε και ηλασεν ό παντοδύναμος βασιλεύς.

Αλλά ήξούρετε ποίον ήτο τό περίεργον εκείνο και όπιο, ει και τοιούτον, ήθελεν εισθαι τερπνόν και ήπνόν ; —

Η γυνή· τό ζωύφιον τούτο, όπερ εμπλέκον εις ήβιον μας χρυσούν υρρασμα, έν ειδει δικτύου, συλη, διάκει· τους ανθρώπους άπαντας, πάσης ηλικίας η πάσης τάξεως.

! Αλλά ή γυνή είνε κακόν ; — ήρωτήσατε τήν Ησίοδον.

Η γυνή είνε άπλοΰν ζωύφιον, χωρίς ούδενή πλου, εκτός της περι τό πλέκειν δικτυα επιηλικη γατός της ; — Ούτω τουλάχιστον λέγει ό Ανακράτης, ως γνωστάν, δέν είνε άναρμόδιος περι τήν κριτής

Εκμάωμεν τήν μικράν ταύτην παρεκβολήν, διήτι πορευόμεν τάς παρεξηγήσεις. . . .

Συγγνώμων, άνηγωνίστρια, στήσον την όργήν την καθ' ήμων. Ημείς, ήμεις οι δειλαιοι, ούτε και ούτε ζωύφιον λέγομεν την γυναίκα, και άν τό έμμεν ούδεις μάς άκούει. Το λέγει ό Ησίοδος, τί λέγει ό Ανακράτης.

Πλην πρός χάριν σας, Κυρίαί μου, ίδού διακωτύρεται ή Ν. Πανδώρα κατ' άμφοτέρον διακορησιν όμοίαν της κατά Σενέκα (Πανδώρας φυλ. Α)

Αλλά επανέλωμεν εις την μένην του Διός· κατά Προμηθεύς. 'Ο Ζεύς, γνωρίζων, ότι ήτο άδύνατον άπατήσθαι τόν Προμηθεά, άπεφάσισε να άπατήσθαι δελφόν αυτού Επμηθεά, θν μάτην εκείνος είνε πραινεσει ούδέν δώρον να μη δεχθή παρά του Διός, τι καλόν εκ τούτου συμβή τοις θνητοίς.

Κατά διαταγήν λοιπόν του Διός άναμείξας ό ήρστος επιδεξίως γην και θύωρ, και θίσαε έν τω έμισματι τούτω μορφήν και φωνήν ανθρώπινην, έφ' ής πέπνεε κήλλος θεϊόν και, κατά τόν Ησίοδον, ήκρητον, επήισσε την γυναίκα.

Τότε προσελθούσα εκάστη θεάινα προσέφερεν ήν έν δώρον και πρώτη ή Αθηνά, ζωσστα και κοφήσασα αυτήν, τή έδίδαξε πρός τούτοις έργα πύλα και ιδίως την ύψην του πολυδαίδαλου Ιστού· χρυσή Αφροδίτη περιέγυσε την κεφαλήν της με χέριν, και ενέβαλεν εις την ψυχήν της φροντίδας επιθυμίας· αι Χάριτες και ή Σεπτή Παιθεά ένέσπασαν τό σώμα της με λαμπρά κειμήλια (bijoux)· καλλίκουμοι Έφραι την έστειψαν με έαρινά άλθη· ό ήρ γειφόντης Έκμής επλήρωσεν αυτήν ψεύδος, ήρ σμίων λόγους και ήθους άπατηλού· και τελευταία ό Ζεύς· τή έχάρισε Ηυξίδα (hoïte), ή· άγνωστον τό περιεχόμενον. Μετά δε ταύτα πάντα, φωνήν ό κήρυξ των θεών ένόμασε την πρώτην εκείνην γυναίκα ΠΑΝΩΡΑΝ.

Ότι πάντες 'Ολύμπια δώματ' έχοντες δώρον ήν ρισαν.

Ευτελέσας ούτως ό Ζεύς τόν δόλον του επερψατόν ήρμην, φέροντα τό θεϊόν δώρον εις τόν Επμηθεά· αυτός δε, μ' όλως τόν άδελφού του τάς παραινεσεις, έδεχθη την γυναίκα . . .

'Ο μωρός ! — λέγει ό Ησίοδος — εϋθής τό μετανήσεν· άνοίχασα ή πολυπράγμαυν γυνή την πυξίδα, διεσκέδασεν επί του ανθρώπινου γένους όλα τά νύν κυριεύοντα τούτου κακά. και των όποιων τότε ήν β-λως άγνωστον. Πάραυτα

Πλείη μεν γαίη κακών, πλείη δε θάλασσα.

Μόνη ή έλπίς έμεινεν εις τόν πυθμένα της Πυξίδος, ήν άμέσως άλλ' άνωφελώς επανέκλεισεν ή γυνή.

Περιεργον ! πάντοτε πάντων των δεινών ή γυνή αίτία, είτε Ηΰα όνομάζεται είτε Πανδώρα !

Και τοιαύτα μεν τά της προγόμου ήμων. Η δε Νέα Πανδώρα, ταπεινότερα και λιτοτέρα εκείνης, άρκείται και εις ευμενή βλέμματα θνητών γυναικών, έλλειπόντων δώρων παρ' άθανάτων· άλλ' όταν ένίσταται και τούτων στερηται, όταν και έν τή γη κοινή την περιτοιχίζη δυσμένεια, τότε, ω ! τότε της δυστήνου καρδία διανοίγεται ύπ' άπελπισίας, και αυτή την παρατεί η 'Ελπίς ! . . .

Πλην ! ποίον με έπος φύγει έρκος όδοιτων ; Είς τίνος θνητού την καρδίαν, και όταν παντοία πάντοθεν τήν περικυκλώσει δεινά, δέν μένει παρηγορούσα ή 'Ελπίς, τό μικτόν τούτο μεταξύ χαράς, και φόβου συναίσθημα, τό γλυκύ τοΰτο όνομα, ύστατον άφιπτάμενον του άθνεοϋς μετά της ψυχής του, ή ροδόπρδσασπος κόρη αύτη, ή επίσης κ' έξίσου προς άπαντας μειδιώσα ; —

Ο ! άς σιωπήσω, μη καταποντισθώ ό άθλιος βλασφημίας ! . . .

Αδύνατον τή στιγμή ταύτη, εκάστη μάλιστα άνηγωνίστρια, να μη έλπίση ούδόλιως, και, άπαιτούσα της Πανδώρας τί νέον, να μη εύρη έν τή γενεαλογία αυτής των όνειρων της, εξακολούθησιν, καθυπνομένη της βαρβαρού μακρηγορίας του γραφάντος . . .

Τι όμως πρός ήμάς ; και εις τούτο πταίει ή πρώτη γυνή· διότι εκ της πυξίδος εξήλθε και ή πολιολογία, δεινόν ού σμικρόν ούδ' άνασχετόν ! . . .

Εάν τελευταίον ή πυξίς της Ν. Πανδώρας διασκαδίζη κατά δεκαπενθημερίαν επί της γής κακά ή κακά, τούτου φοβερός κριτής και άδίκαιος των άνηγωνιστριών της ή όξύνους εύαισθησία ! . . . Α. Σ. Β.

ΠΑΝΩΡΑ.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΜΕΜΦΕΙ ΣΕΡΑΠΕΙΟΥ. Ο σημερινός αϊών δέν άρκείται εις τό να εξαλείψη την τοπικήν άπόστασιν, άλλ' έχει την αξίωσιν να έφανίση και την άπόστασιν του χρόνου· και ένφ' άφ' ένός, διά της εύρέσεως των άτμοκινήτων, των σιδηροδρόμων και μάλιστα του ηλεκτρικού τηλεγράφου,

οι κάτοικοι των δύο ήμισφαρίων θελουύ ελθει· μετ' άλλόν εις σχέσιν οικειότεραν παρ' ότι άλλοτε ήσαν οι κάτοικοι δύο πόλεων της αύτής επαρχίας· άφ' έτέρου, διά της ανακαλύψεως πολλών παλαιωτάτων μνημείων, οι σημερινοί άνθρωποι θέλουύ γνωρίσει και αυτόν τόν άρχαίον κόσμον καλήτερα άφ' ότι τόν έγνωρίζον αι σύγχρονοι γενεαί. Μετά την ανακάλυψιν των θαυμασίων ανακτόρων, επιγραφών και αναγλύφων της Ασσυρίας, περ' ών ελάδομεν άπορμήν να άμιλήσωμεν ένταύθα, ίδού ό Κόριος Μιτρέττας, υπάλληλος του έν Λούβρω των Παρισσιών μουσειου, εύρίσκει τό έν Μέρμφει Σεράπειον και, διά συνδρομής της Γαλλικής κυβερνήσεως, επιχειρεί εκεί άνασκαφάς, ως εκ των όποιων βλέπομεν και γνωρίζομεν τόν ναόν αυτόν πολύ καλήτερα παρ' ότι τόν είδον και τόν έγνωρίσαν ό Σεράβαν και ό Παιουσαίος.

Ο Σεράπις ήτο θεός των Αιγυπτίων, εις τήν όποιον, από της έπαρχίας των Ποτομαίων, ήγειραν μνημεία και οι Έλληνες και οι Ρωμαίοι. Είς τό κατώ μέρος της πόλεως των Αθηνών υπήρχεν ιερόν του Σεράπιδος, αναφερόμενον ύπό του Παιουσαίου εις τό δέκατον όγδοον κεφάλαιον των Αττικίων αυτού, άλλά έξ' ολοκλήρου άφανισθέν. Έκτίσθη δε Σεράπειον και έν Ρώμη, επί του όρους Αϋεντίνου· του ιεροϋ τούτου σώζονται λείψανά τινα, και ιδίως, εις μεν τό έν Λούβρω μουσειόν, τό σύμπλεγμα του Τιβέριως, έν Ούατιανώ δε τό σύμπλεγμα του Νεϊλου, έργα κήλλιστα τά όποια εκόσμουσιν τάς δύο προκειμένας του ναού κρήνας. Είς τόν κόλπον της Νεαπόλεως, πληνσίον των Ποτιόλων, ύπάρχουσι τά έρείπια έτέρου Σεραπειού· οι γρηαιοί αυτού λίθοι βρέχονται άδικακόπως ύπό της θαλάσσης και οι στολοβάται των θρηϊών έτι Ισταμένων κίωνων αυτού περιέχουσι μνημείους ζωσφύτων. Αλλά τό περιφημώτερον, τό κατ' έξοχήν Σεράπειον ήτο τό έν 'Αλεξανδρεία ύπό Ποτομαίου του Αγάου οικοδομηθέν, πολυθρόλλον μάλιστα διά την βιβλιοθήκην αυτού, διότι εκεί κατέθεσεν ή Κλεοπάτρα τους εικασμούς μύριους τόμους της Περγαμηνής βιβλιοθήκης, τους όποιους έχάρισεν εις αυτήν ό Αντώνιος. Και έν τούτοις ή βιβλιοθήκη αύτη ήτο παράρτημα άπλοΰν του άλλου και πολύ μεγαλητέρου θεαυρου των βιβλίων, τόν όποιον περιείχεν ή Αλεξανδρία. Τούτο τό Σεράπειον καταστράφη, έν έτει 391 μ. Χρ., ύπό του πατριάρχου Αλεξανδρείας Θεοφίλου, δυνάμει δόγματος του βασιλέως Θεοδοσίου, έπιτρέψαντος την κατάλησιν των μνημείων αυτών της ειδωλολατρειας. Οι Ιερείς και οι όπαδοί του Σεράπιδος ήβλησαν τότε να άντισταθώσι διά της βίας· άλλ' ό Θεόφιλος, νικήσας, κατέβαλεν εις έδαφος τό οικοδόμημα.

Τό έν Μέρμφει ανακαλυφθέν εσχάτως Σεράπειον δέν είνε βεβαίως τούσούτον όνομαστόν όσον τό έν 'Αλεξανδρεία εκείνο· σχει όμως τό άλλο προτέρημα ότι είνε, εάν πιστεύσωμεν τόν Παιουσαίαν, τό άρχαιώτατον των ιερών τούτων έτιμώτο δέ ιδίως παρά τοις Αιγυπτίοις και διότι έν αύτῷ εθάπτετο μεν ό βοϋς 'Απις, εφυλάττετο δε και τό Νεϊλομέτριον, δι' οϋ μετρείτο ή αύξησις της πλημμύρας του Νεϊλου. Τό

Τό έν Μέρμφει ανακαλυφθέν εσχάτως Σεράπειον δέν είνε βεβαίως τούσούτον όνομαστόν όσον τό έν 'Αλεξανδρεία εκείνο· σχει όμως τό άλλο προτέρημα ότι είνε, εάν πιστεύσωμεν τόν Παιουσαίαν, τό άρχαιώτατον των ιερών τούτων έτιμώτο δέ ιδίως παρά τοις Αιγυπτίοις και διότι έν αύτῷ εθάπτετο μεν ό βοϋς 'Απις, εφυλάττετο δε και τό Νεϊλομέτριον, δι' οϋ μετρείτο ή αύξησις της πλημμύρας του Νεϊλου. Τό

μνημεῖον τοῦτο δὲν κατεστράφη, ἀλλὰ κατεχώσθη ὑπὸ ἄμμου, τὴν ὁποίαν λαίλαψ ἐπέβη ἐσώρευσε ἐπὶ αὐτοῦ, πρὸ δεσφύλων ἤδη περιίπων ἐναυτιῶν, διότι οὕτω κατακεχωσμένον τὸ πλεῖστον εἶδεν αὐτὸ ὁ Στράβων, καθὼς λέγει εἰς τὸν 32 παράγραφον τοῦ Κεφαλαίου Α'. τοῦ ἑπτακκιδεκάτου βιβλίου τῶν Γεωγραφικῶν του. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ διατηρήθη κάλλιστα.

Σημειώτεον, ὅτι ἐνῶ εἰς τὰ ἄλλα ἱερὰ τῆς Αἰγύπτου, τὸ θρήσκευμα, ἐπὶ Πτολεμαίων, διέμεινε ἢ καθαρῶς Αἰγυπτιακὸν ἢ καθαρῶς Ἑλληνικόν, τὰ τεμένη τοῦ Σεράπιδος εἶχον τοῦτο τὸ ἰδιάζον, ὅτι εἰς αὐτὰ συνεχῶς νεύετο τὸ θρήσκευμα τῶν δύο φυλῶν ὅθεν καὶ ἀπὸ τοῦ προκειμένου ἱεροῦ ἐξήχθησαν ἔργα οὐ μόνον Αἰγυπτιακῆς ἀλλὰ καὶ Ἑλληνικῆς τέχνης. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ἀξιοὶ πρὸ πάντων μνησθῆναι, διὰ τὸ μέγεθος αὐτῶν, εἶναι, οἱ ἐπὶ συμβολικῶν ζώων βαίνοντες θεοὶ δαίμονες, καθὼς οἱ μέχρι τοῦδε γνωστοὶ τοιοῦτοι δαίμονες ἦσαν πολὺ μικρότεροι. Εὐρέθησαν δὲ καὶ διάδεκα ἀνδριάντες ἑλληνικοί, ἔχοντες οὐ μικρὰν ἀξίαν, ὡς ἔργα τέχνης, ἂν καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀριστουργήματα. Ἐφ' ἑτέρου ἐξήχθησαν πολλὰ κάλλιστα σφίγγες, εἰς ἐκείνων περὶ ὧν ὁ Στράβων λέγει, ὅτι αἱ μὲν καὶ μέχρι τῆς κεφαλῆς ἐσωρῶντο ὑφ' ἡμῶν κατακεχωσμένα, αἱ δ' ἡμῶν νεῖς. Ἐπιπέτε δὲ δύο λέοντες, ὅμοιοι τῶν δύο λέοντων τοῦ Νεκτανεβῶ, οἵτινες εὐρίσκονται εἰς τὸ ἐν Οὐατικανῆι μουσεῖον, καὶ θεωροῦμενοι ὡς ἀριστοτέχνημα, ἐκατοντάκις διὰ τοῦ ὄρει ἴκλου ἐξικονίσθησαν καὶ ἐπὶ πᾶσι, τετρακόσια ἕως πεντακόσια μικρότερα ὄρεαλίμνα ἀγαθμάτια. Αἱ δὲ ἀνασκαφαὶ ἐξακολουθοῦσιν.

ΠΕΡΙ ΠΑΝΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ ΣΚΥΛΩΝ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ. — Γενομένου ἐσχάτως λόγου ἐν Γαλλίᾳ περὶ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἐπὶ τῆς πολυτελείας φόρου, πιστοποιήθη, ὅτι ὁ φόρος οὗτος, δεῖς ἄλλως εἶναι φύσει, εἰς πρὸς τὴν εἰσπραξίν αὐτοῦ, ὀχληρὸς καὶ δεκτικὸς πολλῆς ἀνταρσίας, δὲν θέλει φέρει πολλὴν πρὸς ὅσον εἰς τὸ ταμεῖον, διότι εἰς τὴν Γαλλίαν πολλοὶ μὲν ὑπάρχουσι εἰς εὐπορίαν, εὐχρηστοὶ δὲ οἱ πολυτελεῶς ζῶντες. Εἰς αὐτὴν τὴν Ἀγγλίαν, τῆς ὁποίας ἡ ἀνωτέρα κοινωνικὴ τάξις εἶναι ἀσυγκρίτως τῷ λόγῳ πολυτελεστέρα τῆς Γαλλικῆς, καὶ ὅπου, ὡς ἐκ τούτου, ἠλπίζετο, ὅτι ὁ φόρος θέλει ἀποθῆ παραγωγικώτατος, ἀλλήθως δὲν ἔδωκεν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ποτὲ ὑπὲρ τὰ 35,000,000 φράγκων· ὥστε εἰς τὴν Γαλλίαν δὲν θέλει φέρει πιθανῶς εἰμὴ τὸ ἐν τρίτον τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο λέγεται, ὅτι δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ δυσαρπασθῆ τὸς ὅσος κόσμος διὰ τὸσον μικρὰν ὠφέλειαν.

Ἐν τούτοις καὶ αὐτοὶ οἱ οὕτω πρᾶσθοντες περὶ τοῦ φόρου τούτου, ὁμολογοῦσιν, ὅτι δύναται νὰ φέρῃ ἐν καλῶν ἀποτελέσματι, περιστέλλων τὴν πληθὺν τῶν ἀργήστων σκύλων. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν τοῦλάχιστον ἐπέφερε τὸ καλὸν τοῦτο, διότι πολλοὶ πλούσιοι, ἀμα

ἠναγκάσθησαν νὰ πληρώσασιν φόρον δι' ἐκάστην ἡμέραν τὸν ὅποιον ἔτρεπον, ἢ ὅπως ἐγκατέλιπον τὴν κτηντροφίαν, ἢ περιώρισαν αὐτήν. Καὶ ἠμῖς εἴπατε ὅτι, πρόκειται περὶ μικροῦ πράγματι, τὴν Γαλλίαν ὑπάρχουσι 2 ἕως 3 ἑκατομμύρια ἄνθρωποι. Πόσα, λέγετε, νὰ ἀπαιτῆ καθ' ἡμέραν ἐκ τῆς τροφῆς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν; Πέντε λεπτά, εἰς φέρται ἄρα γε πολλά; Οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν, ἀπὸ κροῦ ἕως μεγάλου, γνωρίζουσιν, ὅτι ὑπάρχουσι ἄνθρωποι καλοκάγαθοι δαπανῶντες ἀσυγκρίτως περισσότερα πρὸς τὴν καθημερινὴν διατροφήν συντήρησιν τῶν σκύλων αὐτῶν· ὥστε τὰ πέντε λεπτά δὲν δύναται νὰ θεωρηθῶσιν εἰμὴ ὀλίγιστος ὄρος. Ἀλλὰ πέντε λεπτά καθ' ἡμέραν, ἢ εἰς 18 δραχμὰς κατ' ἔτος τὰ 18 πολλαπλασιασθέντα πρὸς 2,500,000 (ὡς μέτρον ὄρου), εἰς 45,000,000 !! Ἡ Γαλλία λοιπὸν δαπανᾷ κατὰ πρὸς διατροφήν σκύλων 45,000,000 φράγκων ἐν τούτοις πόσοι ἄνθρωποι λιμώττουσι! Πόσοι ἀποθνήσκουσι τῆς πείνης! — Δὲν λέγομεν, ὅτι οἱ ἄλλοι πρέπει νὰ λείψουν ἀπὸ τὸν κόσμον· οὐκ ἀλλοίως οἱ σκύλοι χρήσιμοι, ἀναγκαῖοι μάλιστα, ἀλλὰ ἡλίως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι 1 ἑκατομμύριον ἄνθρωπων ἠθέλων ἀρκέσαι εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ τῆς ματικῆς αὐτῆς ἀνάγκης καὶ ὅτι οἱ ἄλλοι ἐκείνοι θέλουσι ἐπιτρέψαι εἰς τοὺς κατοίκους τῆς γῆς νὰ προσθέτωσιν εἰς ὅσα δαπανῶσι δι' αὐτῶν ἀληθεῖς καὶ χρήσιμα ἔργα, τὸ ὅχι μικροῦ λόγου ποσὸν τῶν 30,000,000 περίπου φράγκων ἡμῶν τάπασιν ν' αὐξήσωσι τὰ ἐξοδά των. Ὅθεν καὶ εἰ μόνον τὸ φιλόανθρωπον ἀποτέλεσμα ἐπέβη εἰς εἰσαγωγῆς τοῦ ἐπὶ τῆς πολυτελείας φόρου, καὶ ναι βεβαίως νὰ εἰσαχθῆ.

ΣΠΟΥΔΑΙΟΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑ

Εἰς τὴν ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλάδιῳ ἠτιμωμένην, κατελείφθη ἡ δευτέρα στροφή, ἔχουσα περὶ

Ἐρωθρὰ μοὶ τὸ προσφέρει
μ' ἄσπρο σὰν τὸν κρῖνον χέρι.
— Δὲς, τὸ χέρι δὲς μ' αὐτὸ,
Κε' ἄλλο, εἶπα, δὲν ζητῶ.